

Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas
Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001
„Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

PRADINIO UGDYMO ETIKOS BENDROSIOS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

Įgyvendinimo rekomendacijas rengė

Rasa Aškinytė, dr. Sigita Šilingaitė, dr. Lina Vidauskytė,

Turinys

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.	2
2. Aukštesnių pasiekimų ugdymas	3
3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.	6
4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.	8
5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.	11
6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.	11
7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.	16
8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.	18
9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.	18
9.1. 1–2 klasės	18
9.2. 3–4 klasės	40
10. Pamokų pavyzdžiai.	55
Tema: Gerasis vilkas – mano stiprybė!	55

1. Dalyko naujo turinio mokymo rekomendacijos.

Esminiai etikos programos pokyčiai

Ko siekiama?

2008 metų etikos bendroji programa

Programa orientuota į
kompetencijų ugdymą.

Tikimasi labiau į kompetencijas orientuoto, aktyvaus, kūrybiško ugdymosi proceso.

Nauja virtualumo sritis.

Tikimasi, jog stiprės mokinių įgūdžiai dirbant ir planuojant veikimo laiką virtualioje erdvėje.

Ugdymo turinys

Bendrai aptariami visuotinisutarimai.

Tikimasi sąmoningesnio santykio su gamta ugdymosi, tvaresnio vartojimo įgūdžių stiprinimo.

2022 metų etikos bendroji programa

Programa papildyta **kompetencijų** raiškos dalykų aprašais, pasiekimų sritys pakoreguotos, remiantis kompetencijų aprašais.

Vertybinių nuostatų

orientuotos į saugų elgesį virtualioje erdvėje, savo ir kito asmens duomenų saugojimą, laiko planavimą dirbant ar žaidžiant virtualioje erdvėje.

Ugdymo turinys

Virtualumo temos papildymas

Ekologijos temos išryškėjimas:

1. Ugdomas atsakingas santykis su gyvūnais ir augalais (D1, D2);
2. ugdomi praktiniai tvaresnio vartojimo įgūdžiai (D3);

ekologijos tema analizuojama per medijas (dokumentiniai filmai, reklamos, laidos, fotografijos ir pan.) (D4).

2. Aukštesnių pasiekimų ugdymas

Aukštesnių gebėjimų ugdymas, atsižvelgiant į netenkinamus ugdymo rezultatus.

Būtina atsižvelgti į mokinio socialinę-emocinę aplinką, mokinio jauseną klasėje, mokykloje ir pagal tai etikos pamokoje numatyti aukštesnių pasiekimų ugdymo etapus. Minėtų socialinių-emocinių poreikių patenkinimas gali vesti į aukštesnius rezultatus ir čia būtinas bendradarbiavimas su psichologu. Bendravimo sunkumų patiriančius mokinius įtraukti į kolektyvines veiklas subtiliai, stebint situaciją, mokinių emocinį klimatą.

Užduotis formuluoti pirmiausiai pagrindiniam lygiui pasiekti: tuo pačiu galima numatyti ir sudėtingesnes užduotis mokiniams, kurie turi gebėjimų atlikti sudėtingesnę užduotį.

Pagrindinės keturios sritys į kurias būtina atsižvelgti ugdant aukštesnius pasiekimus

Humanistinė filosofija / kryptis

Pozityvi nuostata, palanki psichologinė terpė

Mokinio individualumo pripažinimas, jo poreikių pažinimas

Kognityvinių ir emocinių aspektų dermė

Daugialypis intelektas (mokymasis visais pojūčiais)

Kūrybiškumas

Metodai / aktyvios veiklos

Žaidimai (stalo, judrieji, kompiuteriniai)

Tyrinėjimas

Stebėjimas

Apklausa, klausimynai

Integruotos veiklos

Grupiniai projektai

Klausimai – atviro tipo, diskusiniai.

Priemonės / aplinkos

klasės aplinka (baldų mobilumas, kilimas), nemokyklinės erdvės (muziejus, gamykla, parduotuvė), gamta (kiemas, parkas, miškas)

mobiliesiems įrenginiams, audioknygos, video įrašai

namų aplinka (dirbant nuotoliniu būdu)

Grįžtamasis ryšys, vertinimas, įsivertinimas

tikslų išsikėlimas, suvokimas ir rezultatų refleksija

nuolatinis įsivertinimas, pažangos fiksavimas (aplanko metodas).

Svarbu atkreipti dėmesį, kad viena užduotis, gali turėti skirtingus atlikimo scenarijus, kurie gali būti, kaip pastolis vaikams, kuriuo vaikai gali kliautis, kad pasiektų aukštesnių pasiekimų.

Galimas užduoties pavyzdys su skirtingais atlikimo scenarijais

Užduotyje vaikai skatinami įvardinti elgesio problemas skirtingose situacijose.

Kokia tai problema?

Kokie galimi problemos sprendimo būdai?

1.

2.

3.

Koks tai susitarimas?

Ko reikia, kad klasėje visi jaustųsi gerai?

1.

2.

3.

Pagalvok ir parašyk bent situaciją, kurioje buvo problema, o jai spręsti reikėjo susitarimų.

		Rekomendacija
1 scenarijus	Patenkinamas	Atliekant tokią užduotį, svarbu įsitikinti ar mokinys gerai supranta užduoties sąlygą, klausimą, savarankiškai imasi veiklos. Kitu atveju reikia žodžiu patikslinti užduotį, duoti asociaciją skatinančią suvokimą.
2 scenarijus	Pagrindinis	Vaikams gali kilti sunkumų, ieškant tam tiktų situacijų įvardijimo būdų, žodžių ir sąvokų. Svarbu mokiniams pateikti tam tikrą temos žodžių banką arba nukreipti mokinių į kitą medžiagos tyrinėjimą, kuriame jis rastų reikiamus žodžius. Žodžių banko pvz. Emocijos: džiaugsmas, pyktis, baimė, pasitikėjimas, saugumas. Problemos: neatsargus elgesys, patyčios, susitarimų nesilaikymas. Susitarimai: pagarba, mandagus elgesys, išklausymas, atsargumas.
3 scenarijus	Aukštesnysis	Mokiniui sklandžiai atliekant užduotį svarbu ugdyti aukštesnius pasiekimus gilinant mokinio gebėjimus, turimas žinias. Galima pasiūlyti vaikui pačiam pasirinkti problemos ar susitarimo iliustravimą, kuris vėliau gali tapti, kaip taisyklės rekomendacija, kitiems vaikams. Susitarimai Tai svarbu,

Etikos pamokose labai svarbus individualus įsivertinimas, kurio metu ne tik reflektuojama pamokos medžiaga, bet ir keliama klausimai kaip etikos pamokose įgytos žinios koreliuoja su kasdienėmis situacijomis ir jų sprendimo būdais.

Pateikiamas individualaus įsivertinimo pavyzdys - klausimynas, kurio pildymas padėtų ugdyti aukštesnius gebėjimus. Pavyzdyje pateikiami bendri klausimai, tačiau juos galima sukonkretinti pagal pamokos temą. Tokie klausimynai turėtų būti kaupiami į įsivertinimų aplanką, tokiu būdu mokiniai gali stebėti savo suvokimo, mąstymo, reflektavimo įgūdžių kaitą.

Galimas refleksijos pavyzdys, skatinant aukštesnius mokinių pasiekimus:

Klausimas	Atsakymas
Kaip savais žodžiais apibūdėčiau šiandien etikos pamokoje analizuotas problemas?	

Klausimas	Atsakymas
Kaip jos siejasi su mano kasdiene patirtimi? Ar susiduriu su panašiomis problemomis?	
Kaip kiti žmonės sprendžia šias problemas?	
Kokioje situacijoje galėsiu panaudoti pamokoje įgytas žinias?	

3. Tarpdalykinių temų integravimas. Dalykų dermė.

Etikos programa pradiniam ugdyme yra integruota: dorinį suvokimą ir jį apimančias kompetencijas mokiniai ugdosi per kitus dalykus ir įvairias veiklas. Gimtosios kalbos pamokose mokiniai ugdosi kompetenciją komunikuoti mandagiai, aiškiai išreikšti savo mintį ir dorinę poziciją. Gamtos pažinimo pamokose mokiniai ugdosi ne tik pažinimo kompetenciją apie biologinę ir zoologinę įvairovę ir pan., bet ir moraliai atsakingo elgesio.

Etikos ir informacinių technologijų pamokose mokiniai svarsto klausimus, susijusius su IKT plėtra ir poveikiu įvairioms šiuolaikinio gyvenimo sritims, pvz., bendravimo virtualioje erdvėje, internete pateikiamos informacijos patikimumo, duomenų apsaugos, autorių teisių saugojimo, žiniasklaidos veiklos, reklamos ir žmogaus teisių. Dorinio ugdymo procese gali būti plėtojami mokinių IKT taikymo gebėjimai: informacijos paieškos ir atrankos, jos apibendrinimo ir pristatymo, bendravimo ir bendradarbiavimo keičiantis informacija.

Siūlomos galimos veiklos: pokalbiai, kasdienių įvykių stebėjimas ir aptarimas, kolektyvinės ir individualios veiklos

Tarpdalykinių temų ir etikos bendrosios programos mokymo(si) turinio temų sąsajos

1–4 klasės

Integracijos idėjos pamokoms, projektams

Tarpdalykinės temos pagal BP	Integracijos idėjos pamokoms, projektams
2. Etninė kultūra	Bendruomeniškumo jausmas galėtų būti ugdomas taikant socialinio tyrimo metodą, pasitelkiant socialines akcijas, savanorystės idėjas mokykloje. 3 kl.
7. Pilietinės visuomenės savikūra	Ugdant šią temą svarbu atkreipti dėmesį, kad vaikas suprastų bendruomenių skirtingumus, aptariant skirtingus pavyzdžius. 1 kl. Šiame etape vaikas mokosi atpažinti skirtingas bendruomenes, religijas, aplinkas, susipažįsta su jų išskirtinumu ir tolerancijos kitybei reiškiniu. Tokiai veiklai būdinga situacinė diskusija, refleksija. 2 kl. Nagrinėjamas klausimas apie kitas religines, tautines, socialines bendruomenes, mokomasi empatiško santykio, mąstant kaip galėčiau padėti kitiems. Būtinai temai ugdyti metodai yra grupinis projektas. Projekto tikslas rinkti informaciją ir parengti pristatymą apie pasirinktą bendruomenę. 3–4 kl.

Tarpdalykinės temos pagal BP	Integracijos idėjos pamokoms, projektams
9.3. Pažangios technologijos ir inovacijos	Temoje nagrinėjama, kaip veikia virtuali erdvė bei domisi kaip saugiai naudotis. Pagrindinis mokymosi metodas yra savistaba, savo elgesio ar praleidžiamo laiko virtualioje erdvėje laikas. Jausmų savistaba, kaip vaikas jaučiasi ilgiau laiko praleidęs virtualioje erdvėje ir pan. 4 kl.
11.1. Aplinkos apsauga	Šioje temoje mokiniai kelia klausimus apie artimiausios aplinkos ekologines problemas. Svarbu, kad tema būtų tyrinėjama per atsakomybės prisiėmimą už savoveiksmus. Mokiniai mokosi stebėti ir reflektuoti įpročius ir veiksmus per dienoraščio rašymą, refleksiją. 2–4 kl.

Integruota etikos, gamtamokslinio ugdymo ir technologijų pamoka

Klasė: 3-4

Pasiekimų sritis: D4 Ekologinių problemų raiška virtualybėje

Tema: Daiktų antras gyvenimas

Uždaviniai: tyrinėjant aplinką, gebėti rūšiuoti atliekas ir taikant technologinius sprendimus, panaudoti antrines žaliavas.

Integraciniai ryšiai: etika, gamtamokslinis ugdymas, technologijos, matematika.

Užduotis:

Pirma užduotis: aplinkos stebėjimas. Atlikti socialinį tyrimą, stebint aplinką, tyrinėjant kiek ir kaip atliekos yra rūšiavimas klasėje, namuose. Rinkti informaciją apie atliekų rūšiavimą, atliekų paruošimą antrine žaliava. Duomenys žymimi ir grupuojami, pateikiami lentelės forma ar kitaip.

Aplinkos tyrinėjimas			
Atliekos	Kiekis vnt., kg	Kaip rūšiuojama?	Žaliavos rengimas
Plastikas			
Popierius			
Organinės medžiagos			
Kita.....			
Kita.....			
Išvada	1) Kaip vertinate atliekų kiekį? 2) Kokių atliekų daugiausia? Kaip galvojate kodėl? 3) Kaip skirtingos atliekos yra rūšiuojamos? Kodėl to reikia? 4) Kaip galvojate, kurias iš šių atliekų galima paversti žaliavomis? Kodėl?		

Antra užduotis: apsvarsčius visas turimas žaliavas, paieškoti idėjos, kokį daiktą būtų galima iš jų pagaminti. Taip pat galima surasti nusidėvėjusį daiktą atnaujinti ir prikelti antram gyvenimui? Nustačius žaliavas, kuriamas projekto brėžinys, planas, skaičiuojamos sąnaudos ar kiti procesai, kurių gali prireikti gaminant gaminį.

Planas			
Priemonės	·		
Veiklos etapai	1. etapas		

	2. etapas		
	3. etapas		
Tikimas rezultatas Dekoruota pieštukinė			
Refleksija	Kaip jautiesi proceso metu?..... Kur ateityje galėsi panaudoti šias žinias?.....		

Trečia užduotis: pagaminto produkto ar rezultato pristatymas, individualiai atliktų užduočių pristatymas, aptarimas, paminint savo veiklos refleksiją.

4. Kalbinių gebėjimų ugdymas per dalyko pamokas.

Kalbinius gebėjimus mokiniai ugdomi nuolat: ne tik mokykloje per lietuvių kalbos pamokas, bet ir per kitų dalykų pamokas, būreliuose, renginiuose, kasdieniame gyvenime (šnekamoji kalba), namuose, klausydamiesi tėvų kalbėjimo, jų skaitomų knygų, ir pan. Kalbiniai gebėjimai ugdomi žiūrint vaizdo ir klausantis garso įrašų ar transliacijų, bendraujant su mokytojais, tėvais, bendraamžiais.

Ypač svarbu per visų dalykų pamokas ugdyti tų mokinių kalbinius gebėjimus, kurių lietuvių kalbos gebėjimai nėra pakankami (grįžusių iš užsienio vaikų, migrantų, tautinių mažumų, pažeidžiamų grupių dėl nepalankaus SEK ir pan.).

Ugdant kalbinius gebėjimus, mokiniai pratinami klausantis ar skaitant tekstus įvairių dalykų pamokose, pastebėti naujus, vaizdingus žodžius, posakius, juos įsidėmėti ir (ar) užsirašyti. Atliekamos įvairios užduotys, skirtos turtinti žodyną.

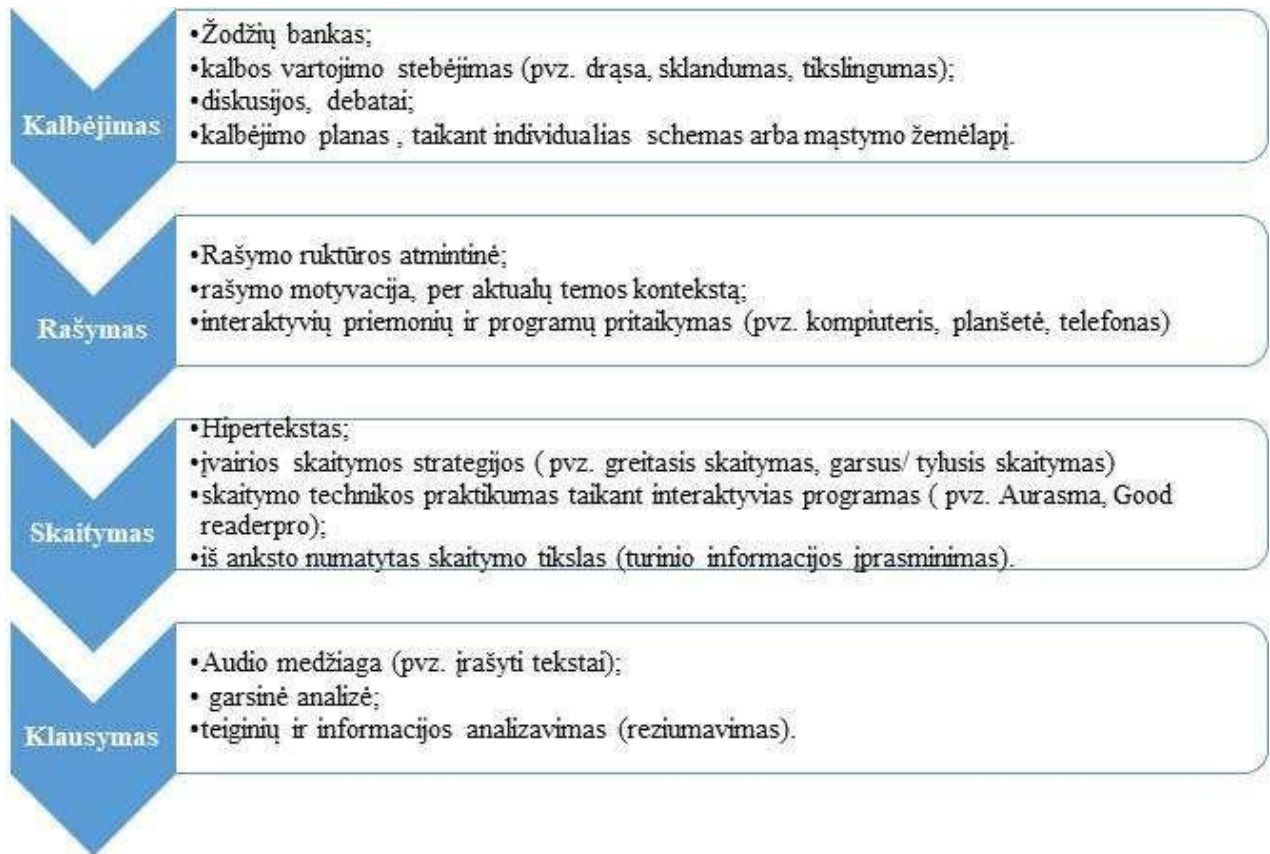
Atnaujinant bendrąsias programas, daugiau dėmesio skirta mokinių aktyviam kalbos mokymuisi tyrinėjant. Siekiama, kad vaikai, mokydamiesi kalbos, taikytų kalbos pažinimo strategijas – pagal pavyzdį ar savarankiškai atliktų nesudėtingus kalbos tyrimus (pvz., pastebėtų dėsningumus, darytų išvadas; darytų atmintines, išvestų taisykles); aiškintųsi ir tyrinėtų kalbos vartojimą (pvz., stebėtų kalbos vartojimo situacijas artimoje aplinkoje, darytų išvadas pagal aiškiai pastebimus požymius).

Tyrinėjimu grįstas mokymasis – tai toks mokymosi būdas, kurio metu mokiniai, tyrinėdami aplinką, reiškinius, informaciją, pasiremdami turimomis žiniomis ir patirtimi, sprenddami problemines situacijas, atranda naujas žinias, patitiktina jau esamas žinias ir faktus, konstruoja naują patirtį. Tokio mokymosi idėjos pasitelktos ieškant alternatyvos formaliam žinių „perdavimui“. Pradinėse klasėse pamokose tai ypač naudinga mąstymo, saviraiškos, komunikavimo situacijose. Kitaip sakant, taikant tyrinėjimu grindžiamo mokymosi idėjas, siekiama pereiti nuo formalaus kalbos mokymosi į suvokimą, kad kalba – tai mokymosi įrankis. Mokiniai mokosi suprasti ir taikyti kalbos taisykles tyrinėdami kalbą ir kalbos vartojimą, reflektuodami savo kalbinę veiklą. Toks mokymasis skatina mokinius mąstyti, vertinti savo supratimą ir mokymosi procesą.

Didaktiniai akcentai. Kadangi siekiame aktyvaus mokinių įsitraukimo, mąstymo, darbo pradžioje svarbi veikti skatinanti probleminė situacija. Tai gali būti ir pastebėtos mokinių klaidos, netinkamai vartojamos sąvokos, mokiniams kylantys sunkumai. Kitaip sakant, išnaudojame arba tikslingai sukuriame kalbą ar kalbos vartojimą tirti skatinančią situaciją. Jei remsimės mokinių kalbine veikla, mokiniai jaus žinių poreikį. Svarbu atkreipti dėmesį į individualius vaiko poreikius (iš užsienio grįžusių, tautinių mažumų grupių, dėl nepalankaus SEK) bei taikyti kalbos vartojimo pagalbą, kaip pvz. žodžių bankas, IKT priemonių taikymas, sąvokų vaizdus paaiškinimas, asociacijos, žaidimai ir pan.).

Mokytojo vaidmuo. Mokantis kalbos integruotai, labai svarbus mokytojo vaidmuo: pažintinis ir motyvacinis mokinių veiklų skatinimas, dalyvavimas, įsitraukimas į mokinių užduotį ir apgalvotas laiko numatymas užduočiai atlikti. Klasės mokinių sąveika, kai jie dirba grupėje, poroje ar individualiai, kai veiklą pristato visai klasei, yra svarbi mokymosi proceso dalis, todėl mokytojas, pažindamas savo klasės mokinius, turi numatyti veiklas (jų pobūdį, trukmę, pagalbines priemones) taip, kad viskas vyktų sklandžiai.

Kalbinės raidos sritys ir integruoto kalbos ugdymo metodai:

Per dalyko pamoką reikia ugdyti sakytinės ir rašytinės kalbos gebėjimus. Tam pasitelkiamas pokalbis (diskusija) ir įvairūs (nebūtinai didelės apimties) rašto darbai. Etikos pamokoje labai daug kasdienio gyvenimo pavyzdžių, kurie paprastai sulaukia įvardijimo/apibūdinimo kasdiene kalba. Mokiniai, kuriems kyla gimtosios kalbos vartojimo sunkumų, gali būti pradžioje skatinami palyginti žodžių reikšmes (su mokytojo pagalba ir be jo), padrąsinti kalbėti net ir klystant; jiems galima parengti papildomą užduotį, kurią atlikdamas mokinsys jaustųsi stipriau – pvz., vertimas ir pan.

Mokiniais iš pažeidžiamų grupių siūloma taip pat skirti daugiau dėmesio kalbinių aspektu – pasiūlyti pasvarstyti kodėl vienas ar kitas žodis netinkamas ar pan. Skatinti mokinių tapti jautresniu kalbai, nes ir dalyko turinyje yra nemažai dėmesio skirta suvokti žodžio ir vaizdo reikšmę etinėse situacijose. Tokia kalbos objektyvacija padeda ugdyti kalbinius gebėjimus.

Virtualybės tema turėtų būti plėtojama ir atkreipiant dėmesį į emotikonus. Įvairios užduotys, kurios yra susijusios su emocijomis, jausmais, turėtų būti orientuojamos į jausmų kalbinės ir ženklinės (emotikonai) išraiškos palyginimą. Emotikonai yra universalios kalbos išraiška. Tačiau ji neturi kultūrinės atminties, jausmų hierarchijos, jausmų ir emocijų niuansų paletės. Atidesnis žvilgsnis į tokį emotikonų naudojimą padės atkreipti mokinių dėmesį į kalbos situaciją technologijų pasaulyje.

• **Kalbinių gebėjimų ugdymas per užsiėmimų formatą.** Filosofas Martinas Heideggeris teigė, kad ne mes kalbame, bet kalba mumis kalba. Šitokią teiginį galime suprasti kaip tradicijos, pačios kalbos ypatumų, niuansų pirmumą asmens atžvilgiu. Žinoma, kalbos kaip tokios ypatybės filosofinės etikos prasme, pamokose nėra paliečiamos. Tačiau numatytas aiškus pokalbių, diskusijų, rašytinių ir sakytinių refleksijų formatas numato stiprų kalbinį akcentą. Mokiniai mokosi mandagiai kalbėti, reikšti mintis, o tai yra kalbos vartojimo reflektavimas, t.y. mokinsys atsigręžia į savo vartojamus žodžius.

• **Kalbinių gebėjimų ugdymas kalbant apie save ir kitus.** Etikos pamokose vyksta kalbinių gebėjimų, nukreiptų į asmens ir pasaulio ugdymas – mokiniai mokosi artikuliuoti savo išorinius požymius ir vidines savybes, reflektuoti aplinkos įvykius ir pan. Su kiekviena amžiaus grupe, vis labiau įsisavinant rašytinės kalbos ypatumus, formuojasi gebėjimas subtiliau, tiksliau, bet ir sykiu abstrakčiau išreikšti savo emocijas, jausmus, santykius su kitais ir pasauliu.

Kalba yra terpė, kurios pagalba atveriamas asmens vidujybė, išorinis pasaulis. "Mano kalbos ribos – mano

pasaulio ribos" (L. Wittgensteinas). Kalbiniai gebėjimai ugdomi ne tik bendraujant su bendraamžių grupe, bet ir skaitant įvairią literatūrą, kuri yra naudojama etikos pamokų metu.

Raštas kaip technologija

Fonetinis alfabetas yra laikomas labiausiai žmogaus sąmonę transformuojančia technologija. Todėl rašto mokymasis, geri rašytinės kalbos įgūdžiai yra ypač svarbūs ne tik mąstymo kokybei, bet ir, apskritai, svarbus įrankis tiriamajai, analitinei veiklai.

- *Sąmonės intencionalumai.* Sakytinė (oralinė) kalba dar iki išmokstant rašyti ir skaityti steigia visai kitokį sąmonės intencionalumą (nukreiptumą) ir kitokią jauseną aplinkoje. Kadangi tariamas žodis yra priimamas „iš visų pusių“ („ne per akis“) ir tai sukuria mokinio „centrinę“ jauseną – „aš esu pačiame centre“, nes dominuoja audialinė juslė. Be to, dar tik mokantis rašyti/skaityti ir dominuojant audialumui, atsiveria gera terpė dialogiškam bendravimui – tiesioginis kreipimasis mokytojo į mokinį ir atvirkščiai. Sykiu, toks bendravimas yra ir sukeliantis tam tikrų pavojų – sunku išvengti įsakmaus balso, pakelto tono ir pan. Tačiau teigiamas dalykas, kad oralinis (žodinis) bendravimas klasėje ir yra ta terpė, kurioje vyksta tiesioginis buvimas kalboje, t.y. jaučiu kaip kalba kalba per mane, ji man yra kalba. Iš čia kyla ir visai kitoks pasaulio patyrimas, t.y. jis dar nėra objektyvuotas („padėtas priešais mane kaip daiktas“). Įsisavinus rašytinės kalbos įgūdžius dominuoti ima vizualinė juslė – akis mato raides ir jas skaito. Laisvo skaitymo sąlyga ypatybių įgūdžio pasiekimas, kuomet akis jau „nebemato“ raidės (vyksta labai greitas raidės atpažinimas, tam tikras akies ir sąmonės slydimas paviršiumi). Su rašytine kalba vystosi ir galimybė atidžiau artikuliuoti savo jausmus, t.y. „vidujybės artikuliacija“. Kitaip šią transformaciją galėtume nusakyti šitaip: vidus išsiverčia į išorę taip, kaip išsiverčia pirštinė. Istorškai šią gana vėlyvą sąmonės transformaciją Vakarų Europoje, signalizuoja atsiradę dienoraščiai. Tai galima sieti su tankėjančiu mokyklų tinklu, o protestantiškuose kraštuose ir intensyviu Šv. Rašo skaitymu. Vidujybės pajutimui yra svarbus ne tik tylus skaitymas, bet ir patiknygos, t.y. spausdinto puslapio forma. Susiformuoja tam tikras sąmonės intencionalumas – sąmonė lyg patalpa, primenanti puslapį.
- *Laisvė ir disciplina.* Sakytinė kalba pasižymi tam tikru laisvumu – žodžiai liejasi laisvai. Tačiau mokantis rašyti šitas kalbinis srautas yra sustabdomas ir perteikiamas popieriuje. Kalba yra sustabdoma tam, kad ją būtų galima kontroliuoti. Tai ir yra analizių, tiriamojo „žvilgsnio“ pradžia. Kuo geresni rašytinės kalbos įgūdžiai, tuo geriau įvairios analizės pavyksta. Tai reiškia, kad iš visos pasaulio, tikrovės visumos dabar galima nesunkiai išskirti tam tikrą objektą (pavydžiui, žodis „apibrėžimas“ ir reiškia, kad mes apibrėžiame tam tikrą tikrovės dalį ir juo „manipuliuojame“ tekste). Suprantama, kad galutinai įsisavinus rašytinę kalbą ir jos galimybes keičiasi pats oralinis kalbėjimas – jis sukontroliuotas, dominuoja taisyklinga gramatika, o iš čia ir turime loginį mąstymą.

Vaizdų „kalba“

- *Kalbiniai gebėjimai ir vaizdų kalba.* Greta šnekamosios -rašytinės kalbos įsiterpia ir vizualinė "kalba" - pamokose naudojama vizualinė medžiaga, kurią mokiniai analizuoja, interpretuoja.
- Gyvename *vizualinėje kultūroje*, kurioje dominuoja vaizdai. Tačiau raštas taip pat yra vizualinės juslės sritis, nors ir ne tokiu aspektu kaip piešinys, judantis vaizdas. Raštą skaitome nuosekliai – reikia laiko, kad perskaitytume ir suprastume vienokio ar kitokio ilgio tekstą. Vaizdas yra sugriebiamas „išsyk“. Nejudantį vaizdą galime taip pat skaidyti dalimis, analizuoti ar dar kaip kitaip tyrinėti. Vaizde pasirodo simboliai, spalvos, tam tikri autoriaus gestai (tapytame kūrinyje galime matyti dailininko teptuko judesius).
- *Fotografijos ir kinas* priklauso techninių vaizdų kategorijai. Jie gali sujaudinti, sukrėsti labiau nei rašytinis tekstas. Tačiau negalima teigti, kad vaizdai blokuoja mąstymą ar pan. Jie yra suvokiami kitaip ir suteikia kitokią pasaulio artikuliaciją. To kitoniškumo suvokimas ir refleksija yra labai svarbi ugdymosi dalis visose amžiaus grupėse. Fotografijos gali būti naudojamos tose temose, kur yra ugdomas jausmų supratimas. Toks galimybės atsiveria vyresnėse klasėse. Mokiniais čia gali padėti ir įvairūs grožinės literatūros kūriniai, kurie padeda (parodo pavyzdį) mokiniams kaip, kokiais žodžiais artikuliuoti vidų, jausmus. Pradinėse klasėse fotografijos taip gali būti naudojamos savo jausmų pažinimo ugdymui. Galima pasiūlyti eilę nuotraukų su užfiksuotomis nuotakomis, jausmais. Mokinio yra prašoma pasirinkti vieną ir papasakoti ką, jo manymu, jaučia nuotraukoje pavaizduotas subjektas. Paprastai pasirenkama būtent ta nuotrauka, kuri atspindi dabartinę mokinio būseną, jauseną ir jis pasakoja apie save. Judančių vaizdų analizė yra kitokia nei statiško vaizdo. Mat kino esmė ir yra judėjimas, o sustabdytus vaizdą susiduriame su keista situacija. Kino analizės yra sudėtinga užduotis

daugelyje amžiaus grupių, nes dažniausiai yra nuslystama į siužeto atpasakojimą. Todėl rengiant užduotis su kinu, siūloma iš anksto paruošti tam tikrus klausimus mokiniams.

5. Siūlymai mokytojų nuožiūra skirstomų 30 procentų pamokų.

Etikos bendrosios programos programoje pateikiamas mokymosi turinys sudaro 70% pagrindinio turinio. Likusią turinio dalį mokytojai atskleidžia, eidami į nurodyto turinio gylį, taikydami daugiau detalių, daugiau akcentuodami, pagal poreikį ir situaciją, vieną ar kitą temą, tam pasirinkdami įvairius įmanomus būdus (projektinės užduotys, pažintinės ekskursijos, diskusijos, knygos perskaitymas ir pristatymas ir pan.). Etikos pamokose dominuoja savirefleksijos paradigma. Tačiau tai, kas yra svarbu žinoti kiekvienam, sužinome ne tik iš savirefleksijos, bet ir iš susitikimų su kitais be galo įvairiais ir skirtingais žmonėmis, jų veiksmis, kūriniais. Šitoks kito, kitybės patyrimas yra labai kūniškas, erdviškas. Mus veikia kiekvieno kito žmogaus jausmai, emocijos. Todėl mokytojams siūloma pagilinti tokią kito patyrimo perspektyvą. Kaip kiti, su savo emocijomis, nuotaikomis, ketinimais, įsakymais, pažiūromis ir pan. įsiveržia į mano erdvę ir sujaukia mano ketinimus, mintis, jausmus? Tačiau lygiai taip pat toks įsiveržimas ir mano būties sujaukimas yra patiriamas iš gamtos pusės. Todėl šias paminėtas temas siūloma šiek tiek atidžiau panagrinėti. Toks pasaulio patyrimas yra supratimas, kuris veda ir į etinį būvį.

5.1. 1–2 klasės

Tema: Iš estetikos kylanti etika

Šia tema siūloma diskutuoti remiantis tokiais klausimais:

Kodėl grožis mane įpareigoja?

Kodėl gražius dalykus noriu saugoti?

Kodėl graži gamta (arba augalas, gyvūnas) mane įpareigoja ją saugoti?

Integraciniai ryšiai: dailė, gamta

Asmeninės galios: atsakingumas, savo jausmų pažinimas

Kompetencijos: komunikacinė, pažinimo

Vertinimas: vertinama pagal A ir B pasiekimų lygius

5.2. 3–4 klasės

Tema: Atsakomybė už daiktą

Šia tema siūloma diskutuoti remiantis tokiais klausimais:

Kodėl turiu būti atsakingas ir už daiktus?

Kodėl turiu jausti atsakomybę už daiktus mokykloje, gatvėje, poliklinikoje ir pan.?

Ar daiktų buvimas skiriasi nuo žmogaus buvimo pasaulyje?

Integraciniai ryšiai: technologijos

Asmeninės galios: atsakingumas

Kompetencijos: pažintinė, komunikacinė, kultūrinė

Vertinimas: vertinama pagal A ir B pasiekimų lygius

6. Veiklų planavimo ir kompetencijų ugdymo pavyzdžiai.

Siūloma pamokose pasitelkti diskusijos metodą, kuris lavintų sakytinės kalbos gebėjimus, bei patį diskusijos vedimo meną. Taip pat kai kuriose temose naudoti nedidelės apimties rašto darbus (esė tipo). Vyresnėse klasėse siūloma taikyti fenomenologijos principus, su kurių esminiais principais mokytojas supažindina mokinius.

Veiklos gali būti tiek kolektyvinės, tiek individualios. Net ir kolektyvinėje veikloje galima ir rekomenduotina individualizuoti veiklą taip, kad ji darniai įsiliėtų į kolektyvinę veiklą-užduotį. Tačiau siekinys yra sukurti ir išlaikyti darnumą: individualizuojant veiklą reikėtų stengtis, kad nei vienas mokinių nesijaustų atstumtas, menkesnis, ar gavęs per daug atsakomybės ir naštos, kuri nederėtų su jo gebėjimais, asmeninėmis savybėmis. Visi mokiniai turėtų išbandyti kuo įvairesnes veiklas, kuriose būtų sukuriamos galimybės mokiniui išbandyti save įvairiose "pareigose". Tarkime, lyderio savybių neturintis mokinių

turėtų pabandyti vadovauti bendram projektui, diskusijai, ar kitokios užduoties atlikimui. Taip galima ugdyti, o kartu ir mokytojui fiksuoti mokinio pažangą, jo augimą. Galiausiai net ir sąlyginiai nesėkmės atvejai (jie gali būti aptariami individualiai su mokiniu) yra mokinio savęs supratimo ugdymas.

1–2 klasės

Savaitė	Pasiekimo sritis ir ugdoma kompetencija	Veikla/Pavyzdys	Galima integracija su dalyku
1 savaitė	D1 Aš ir augmenija Kodėl svarbu rūpintis augalais? Kompetencijos: <u>Pažinimo:</u> susižinęs su konkrečiais augalais ir jų augimo sąlygomis ugdysis gebėjimą numatyti žmogiškosios veiklos pasekmes augalijai. <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> ugdysis suvokimą kad augalija yra būtina žmonijos išlikimo sąlyga. <u>Komunikavimo:</u> atlikdami užduotį žodžiu mokiniai ugdysis tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo (išklauso, aiškus savo minčių dėstymo) gebėjimus.	<i>Minčių koncentravimas, vaizduotės lavinimas, priežasties-pasekmės ryšio suvokimas.</i> Galimos veiklos pavyzdys: kiekvienas mokinys įsivaizduoja ir papasakoja, kaip atrodytų pasaulis be augalų. Galima pasiūlyti nupiešti. Aptariama, ką mokiniai galėtų padaryti ar ko nedaryti, kad nebūtų naikinami augalai.	1. Dailė (galima pasiūlyti nupiešti pasaulį be augalų). 2. Pasaulio pažinimas (sieti su temomis apie konkrečius augalus ar augalų grupes, jų augimo sąlygomis).
2 savaitė	D2 Aš ir gyvūnija Kodėl svarbu rūpintis gyvūnais? Kompetencijos: <u>Pažinimo:</u> susižinęs su konkrečiais gyvūnais ir jų gyvenimo sąlygomis ugdysis gebėjimą numatyti žmogiškosios veiklos pasekmes augalijai. <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> ugdysis suvokimą kad gyvūnijos įvairovė yra būtina tiek visos gamtos, tiek ir pačios žmonijos išlikimo sąlyga. <u>Komunikavimo:</u> atlikdami užduotį žodžiu mokiniai ugdysis tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo (išklauso, aiškus savo minčių dėstymo) gebėjimus.	<i>Minčių koncentravimas, vaizduotės lavinimas, priežasties-pasekmės ryšio suvokimas.</i> Galimos veiklos pavyzdys: kiekvienas mokinys įsivaizduoja ir papasakoja, kaip atrodytų pasaulis be gyvūnų. Galima pasiūlyti nupiešti. Aptariama, ką mokiniai galėtų padaryti ar ko nedaryti, kad nebūtų naikinami gyvūnai.	1. Dailė (galima pasiūlyti nupiešti pasaulį be gyvūnų). 2. Pasaulio pažinimas (sieti su temomis apie konkrečius gyvūnus bei jų gyvenimo sąlygas. Padėti mokiniams suvokti ryšį tarp augmenijos, gyvūnijos ir žmogaus gyvenimo bei išgyvenimo).
3 savaitė	D3 Aš ir ekologija Kuo galiu prisidėti, kad gamta būtų švaresnė? Kompetencijos: <u>Pažinimo:</u> Gilinamos žinios, kaip rūšiuoti šiukšles. <u>Pilietiškumo:</u> ugdomas gebėjimas suvokti priežasties ir pasekmės ryšį, savo veiksmų įtaką gamtai bei kitiems žmonėms (numetu/surenku šiukšles, jas rūšiuoju. Kokios to pasekmės?). <u>Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos:</u> mokiniams padedama suvokti, kad švarią, saugią, malonią ir patogią gyventi aplinką kuriame mes patys. <u>Komunikavimo:</u> atlikdami užduotį žodžiu mokiniai ugdysis tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo	<i>Skaitomo teksto klausymas bei analizė, diskusija, pasidalinimas patirtimis, priežasties-pasekmės ryšio suvokimas.</i> Galima veikla: Paklausius teksto apie poilsį užterštoje gamtoje, kiekvienas mokinys pasidalina savo patirtimi bei požiūriu. Klausama, ką kiekvienas galėtų padaryti, kad gamtoje būtų mažiau šiukšlių. Aptariama, kaip rinkti bei rūšiuoti šiukšles.	Pasaulio pažinimas (šiukšlių sudėties, rūšiavimo temos).

Savaitė	Pasiekimo sritis ir ugdoma kompetencija	Veikla/Pavyzdys	Galima integracija su dalyku
	(išklauso, aiškiai savo minčių dėstymo) gebėjimus.		
4 savaitė	D3 Aš ir ekologija Kaip galima panaudoti „nebenaudingus“ daiktus? Kompetencijos: Kūrybiškumo: mokiniai savo nuožiūra kurdami atskiras girliandos detales ugdo individualų kūrybiškumą. Bendrai susitarę jungdami detales į vientisą girliandą mokosi savo kūrybines idėjas derinti su kitų mokinių idėjomis, matyti kūrinį kaip visumą. Komunikavimo: atlikdami užduotį žodžiu mokiniai ugdytis tiek kalbinius, tiek sklandaus bendravimo (išklauso, aiškiai savo minčių dėstymo) gebėjimus. D4 Ekologinių idėjų raiška virtualybėje <u>Pilietiško</u>: dalinimais idėjomis virtualioje erdvėje gali paskatinti kitus įgyvendinti panašias aplinkosaugines idėjas.	<i>Idėjų išsakymas, gebėjimas išklausti kitus, susitarti.</i> Galima veikla: bendromis visos klasės pastangomis surenkama kuo daugiau saldainių popieriukų, jie padalinami kiekvienam mokiniui po lygiai. Mokiniai individualiai gamina girliandos dalis, po to, pasitarę, sujungia atskiras dalis į vientisą girliandą. Galima veikla: atliktų darbų nuotraukomis pasidalinti internetinėje erdvėje.	1. Dailė, technologijos (techninę projekto dalį galima atlikti per dailės bei technologijų pamokas). 2. Matematika (skaiciuodami saldainių popierėlius, padalindami juos po lygiai kiekvienam mokiniui ugdo skaičiavimo įgūdžius).

3–4 klasės

Galima apjungti mėnesio ar daugiau pasiekimus ir juos apibendrinti, analizuoti, conceptualizuoti. Toks apibendrinimas ugdo analitinius gebėjimus, didesnės medžiagos ar platesnio turinio suvaldymą (juk apibendrinimas visas mėnuo klasės veiklų!), rašytinės ir sakytinės kalbos augimą.

Savaitė	Pasiekimo sritis ir ugdoma kompetencija	Veikla/Pavyzdys	Galima integracija su dalyku
1 savaitė	A1 Pažįsta savo unikalumą Kompetencijos: <u>socialinė, emocinė ir savisaugos</u>: per jausmų ir savo unikalumo suvokimą ugdomasi gebėjimą artikuliuoti savo išskirtinumą, o tuo pačiu ir savo skirtingumą nuo kitų; tokiu būdu yra ugdomas kokybiškas socialinis ir emocinis santykis; per gebėjimą aiškiai artikuliuoti savo savivoką ugdomi ir gebėjimas saugiai ir sveikai gyventi bendruomenėje - aiškesnis savo norų, preferencijų žinojimas ir suvokimas leidžia lengviau įveikti žalingas įtakas iš šalies; <u>komunikacinė</u>: per minčių koncentravimą ir tinkamo žodžio suradimą esminiam požymiui, klausimui ar problemai nusakyti ugdomi gebėjimai aiškiai įvardinti, artikuliuoti savo mintį ir ją perduoti; taip pat ugdomi gebėjimai išvengti nesusipratimo, kylančio iš	<i>Minčių koncentravimas, abstrahavimas, savęs ir kitų objektyvavimas; diskusija, atitinkamos temos literatūrinio kūrinio skaitymas.</i> Galimos veiklos pavyzdys: kiekvienas mokinys surašo 10 žodžių, kurie apibūdina jo unikalumą; po to pasikeičiama su draugu ir surandami skirtumai/panašumai, kurie aptariami.	Lietuvių kalba (apibūdindamas savo jausmus mokinys ugdomi kalbinius gebėjimus, ieško žodžio atitinkantis savo jausminei-emocinei būsenai išreikšti; naudojantis literatūriniu kūriniu, kuriame nusakomos asmens unikalumas ir pan., kokybiškai „auginamas“ mokinio žodynas ir galimybės verbališkai reikštis.

Savaitė	Pasiekimo sritis ir ugdoma kompetencija	Veikla/Pavyzdys	Galima integracija su dalyku
	nemokėjimo aiškiai ir mandagiai perduoti savo mintis; <u>kūrybiškumo</u> : įvairi veikla -diskusija, raktinių sąvokų ieškojimas, naudojimas kitų disciplinų žiniomis ir tekstais ugdo kūrybinį santykį; <u>pažinimo</u> : susipažįsta su savo unikalumu, autentiškumu ir jo sklaida etinėje srityje.		
2 savaitė	A2 Pažįsta savo jausmus Kompetencijos: <u>socialinė, emocinė ir savisaugos</u> : per jausmų ir savo unikalumo suvokimą ugdosi gebėjimą artikuliuoti savo išskirtinumą, o tuo pačiu ir savo skirtingumą nuo kitų; tokiu būdu yra ugdomas kokybiškas socialinis ir emocinis santykis; per gebėjimą aiškiai artikuliuoti savo savivoką ugdosi ir gebėjimas saugiai ir sveikai gyventi bendruomenėje - aiškesnis savo norų, preferencijų žinojimas ir suvokimas leidžia lengviau įveikti žalingas įtakas iš šalies; <u>komunikacinė</u> : per minčių koncentravimo ir tinkamo žodžio suradimą esminiam požymiui, klausimui ar problemai nusakyti ugdosi gebėjimas aiškiai įvardinti, artikuliuoti savo mintį ir ją perduoti; taip pat ugdosi gebėjimas išvengti nesusipratimo, kylančio iš nemokėjimo aiškiai ir mandagiai perduoti savo mintis; <u>kūrybiškumo</u> : įvairi veikla -diskusija, raktinių sąvokų ieškojimas, naudojimas kitų disciplinų žiniomis ir tekstais ugdo kūrybinį santykį; <u>pažinimo</u> : susipažįstama su jausmais ir jų svarba etinėje srityje.	<i>Minčių koncentravimas, abstrahavimas, savęs ir kitų objektyvavimas; Diskusija, Dalijimasis jausmas - jų išorinimas, verbalizacija.</i> Galimos veiklos pavyzdys: kiekvienas mokinys išskiria 3 jausmus, kurie jo manymu šią savaitę dominavo savių autoje. Išskirti jausmai aptariamai bendroje diskusijoje.	Lietuvių kalba: (apibūdindamas savo jausmus mokinys ugdosi kalbinius gebėjimus, ieško žodžio atitiktens savo jausminei-emocinei būsenai išreikšti; naudojantis literatūriniu kūriniu, kuriame paliečiama jausmų tema, kokybiškai "auginamas" mokinio žodynas ir galimybės verbališkai reikštis.
3 savaitė	A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų Kompetencijos: <u>socialinė, emocinė ir savisaugos</u> : per jausmų ir savo unikalumo suvokimą ugdosi gebėjimą artikuliuoti savo išskirtinumą, o tuo pačiu ir savo skirtingumą nuo kitų; tokiu būdu yra ugdomas kokybiškas socialinis ir emocinis santykis; per gebėjimą aiškiai artikuliuoti savo savivoką ugdosi ir gebėjimas saugiai ir sveikai gyventi bendruomenėje - aiškesnis savo norų, preferencijų žinojimas ir suvokimas leidžia lengviau įveikti žalingas įtakas iš šalies; <u>komunikacinė</u> : per minčių koncentravimo ir tinkamo žodžio suradimą esminiam požymiui, klausimui ar problemai nusakyti	<i>Minčių koncentravimas, abstrahavimas, savęs ir kitų objektyvavimas; tai būtina sąlyga analizėms. diskusija, Dalijimasis jausmas - jų išorinimas, verbalizacija.</i> Galima veikla: kiekvienas mokinys apibendrina (pasakoja ir analizuoja, argumentuoja, įvardija priežastis ir pan.) savo savaitės veiklą rūpinimosi savimi ir kitais požiūriu. Kas labiausiai įstrigo? Kas buvo lengviausia, o kas – sunkiausia?	1. Lietuvių kalba (apibūdindamas savo jausmus mokinys ugdosi kalbinius gebėjimus, ieško žodžio atitiktens savo jausminei-emocinei būsenai išreikšti; naudojantis literatūriniu kūriniu kokybiškai "auginamas" mokinio žodynas ir galimybės verbališkai reikštis. 2. Socialinis ugdymas

Savaitė	Pasiekimo sritis ir ugdoma kompetencija	Veikla/Pavyzdys	Galima integracija su dalyku
	ugdosi gebėjimas aiškiai įvardinti, artikuliuoti savo mintį ir ją perduoti; taip ugdosi gebėjimas išvengti nesusipratimo, kylančio iš nemokėjimo aiškiai ir mandagiai perduoti savo mintis; <u>kūrybiškumo</u>: įvairi veikla -diskusija, raktinių sąvokų ieškojimas, naudojimas kitų disciplinų žiniomis ir tekstais ugdo kūrybinį santykį; <u>pažinimo</u>: susipažįstama su pamatine buvimo su kitais "savybe" ir jos sklaida etinėje srityje.		
4 savaitė	A4 Aš ir virtualumas Kompetencijos: <u>socialinė, emocinė ir savisaugos</u>: per jausmų ir savo unikalumo suvokimą ugdosi gebėjimą artikuliuoti savo išskirtinumą, o tuo pačiu ir savo skirtingumą nuo kitų; tokiu būdu yra ugdomas kokybiškas socialinis ir emocinis santykis; per gebėjimą aiškiai artikuliuoti savo savivoką ugdosi ir gebėjimas saugiai ir sveikai gyventi bendruomenėje - aiškesnis savo norų, preferencijų žinojimas ir suvokimas leidžia lengviau įveikti žalingas įtakas iš šalies; <u>komunikacinė</u>: per minčių koncentravimą ir tinkamo žodžio suradimą esminiam požymiui, klausimui ar problemai nusakyti ugdosi gebėjimas aiškiai įvardinti, artikuliuoti savo mintį ir ją perduoti; taip ugdosi gebėjimas išvengti nesusipratimo, kylančio iš nemokėjimo aiškiai ir mandagiai perduoti savo mintis; <u>kūrybiškumo</u>: įvairi veikla -diskusija, raktinių sąvokų ieškojimas, naudojimas kitų disciplinų žiniomis ir tekstais ugdo kūrybinį santykį; <u>pažinimo</u>: susipažįsta su virtualybės tema, jos sklaida etinėje srityje. <u>Skaitmeninė</u>: analizuodamas virtualybės terpę mokiniams, -ė, susipažįsta su etiškos veiklos galimybėmis.	<i>Minčių koncentravimas, abstrahavimas, savęs ir kitų objektyvavimas; tai būtina sąlyga analizėms. diskusija, Dalijimasis jausmas - jų išorinimas, verbalizacija.</i> Galima veikla: bendromis visos klasės pastangomis (ar susiskirsčius grupelėmis) surašomi lentoje nesaugiausieji veiksmai, atliekami virtualybėje ir jie aptariami. Taip pat siūloma išskirti 5 svarbiausius žodžius, kurie apibūdina virtualią tikrovę. Surandami tų žodžių atitikmenys (ar priešybės) tikrovėje.	Lietuvių kalba: (apibūdindamas savo jausmus mokinys ugdosi kalbinius gebėjimus, ieško žodžio atitikmens savo jausminei-emocinei būsenai išreikšti; naudojantis literatūriniu kūriniu kokybiškai "auginamas" mokinio žodynas ir galimybės verbališkai reikštis. Informacinės technologijos: naudojama virtuali terpė suteikia galimybę suprasti etinės veiklos principų taikymą joje.

Ilgalaikio plano rengimas

Dėl ilgalaikio plano formos susitaria mokyklos bendruomenė, tačiau nebūtina siekti vienodos formos. Skirtingų dalykų ar dalykų grupių ilgalaikių planų forma gali skirtis, svarbu atsižvelgti į dalyko(-ų) specifiką ir sudaryti ilgalaikį planą taip, kad jis būtų patogus ir informatyvus mokytojui, padėtų planuoti trumpesnio laikotarpio (pvz., pamokos, pamokų ciklo, savaitės) ugdymo procesą, kuriame galėtų būti nurodomi ugdomi pasiekimai, kompetencijos, sąsajos su tarpdalykinėmis temomis. Planuodamas mokymosi veiklas mokytojas tikslingai pasirenka, kurias kompetencijas ir pasiekimus ugdyti

atsižvelgdamas į konkrečios klasės mokinių pasiekimus ir poreikius. Šį darbą palengvins naudojimas [Švietimo portale](#) pateiktos BP [atvaizdavimu](#) su mokymo(si) turinio, pasiekimų, kompetencijų ir tarpdalykinių temų nurodytomis sąsajomis.

Kompetencijos nurodomos prie kiekvieno pasirinkto koncentro pasiekimo.

Spustelėjus ant pasirinkto pasiekimo atidaromas pasiekimo lygių požymių ir pasiekimui ugdyti skirtas mokymo(si) turinio citatų langas.

Tarpdalykinės temos nurodomos prie kiekvienos mokymo(si) turinio temos. Užvedus žymeklį ant prie temų pateiktos ikonėlės atsiveria langas, kuriame matoma tarpdalykinė tema ir su ja susieto(-ų) pasiekimo(-ų) ir (ar) mokymo(si) turinio temos(-ų) citatos.

Ilgalaikių planų pavyzdžių galima rasti [Švietimo portale](#) Etikos BP atvaizdavime [Etika \(emokykla.lt\)](#) varnele pažymint *Ištekčiai* ir pasirenkant *Ilgalaikiai planai ir kt.* punktą.

7. Skaitmeninės mokymo priemonės, skirtos BP įgyvendinti.

Šiame skyrelyje pateikiamos trumpos anotacijos ir nuorodos į skaitmenines mokymo priemones, skirtas BP įgyvendinti.

Skaitmeninės mokymosi priemonės yra multimodalios (informacija pateikiama įvairiomis verbalinėmis ir vizualinėmis formomis) ir adaptyvios (mokymosi turinys automatiškai pritaikomas prie besimokančiojo mokymosi galimybių ir pasiekimų).

Su mokiniais svarbu aptarti saugumo internete aktualius klausimus, pateikti naudingų nuorodų apie draugišką internetą mokiniams ir jų tėvams:

<https://mokytojtvmokykla.lt/search?q=draugi%C5%A1kas+internetas>

Nacionalinės švietimo agentūros siūlomos saugaus elgesio virtualiojoje erdvėje skaitmeninės mokymo(si) priemonės ir metodinė medžiaga:

- [Saugus ir atsakingas elgesys virtualiojoje erdvėje | Visuomeniniai mokslai | 2 kl.](#)
- [Saugus ir atsakingas elgesys virtualiojoje erdvėje | Visuomeniniai mokslai | 3 kl.](#)
- [Saugus ir atsakingas elgesys virtualiojoje erdvėje | Visuomeniniai mokslai | 4 kl.](#)
- [Metodinė medžiaga kibernetinio saugumo klausimais](#)
- [Mokomoji medžiaga „Idėjos ugdymui: kaip atskleisti medijų raštingumo ir nacionalinio saugumo temas \(pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojams\)“](#)

Mokomoji medžiaga mokytoji „Idėjos ugdymui: kaip atskleisti saugesnio interneto temas“.

Svetainės *Draugiškas internetas* metodinė medžiaga ir patarimai

- [Rekomendacijos veikloms mokyklose su vaikais ir tėvais elektroninių patyčių tema](#)
- [Atsargiai su netikrais laiškais: Patikrinkite adresą, įvertinkite pasiūlymus ir naudokite 2FA](#)
- [Kaip naudotis e. paslaugomis saugiai?](#)
- [Kodėl svarbu turėti stiprų slaptažodį?](#)
- [Vaikų nuotraukos ir vaizdo įrašai internete. Dalintis ar nesidalinti?](#)
- [Testų rinkinys saugumui skaitmeninėje erdvėje nustatyti](#)
- [Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo auklėtojams ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams „Saugus elgesys“.](#)

Nuorodos paskutinį kartą žiūrėtos 2025–04–24

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
1.	Skaitmeninių mokymo priemonių sąrašai	Rekomenduojamų skaitmeninių mokymosi priemonių, tinkančių ir nuotoliniam mokymui organizuoti	https://www.emokykla.lt/nuotolinis/skaitmeni

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
		sąrašas.	nes-mokymo-priemonės
2.	Vieningi drauge	Tai edukacinis žaidimas, skirtas padėti Ukrainos vaikams susipažinti su lietuvių kalba, kultūra bei gerinti jų emocinę savijautą	Vieningi drauge (multimediamark.lt)
3.	„Vaikų linijos“ kampanijos BE PATYČIŲ socialinės reklamos ir edukaciniai filmai	Apie patyčių prevenciją ir intervenciją, kaip organizuoti užsiėmimus su mokiniais ir į ką atkreipti jų dėmesį.	Moralsteam (gyvojiplaneta.lt)
4.	Autorių teisės mokykloje	Vaizdo pamokos mokiniams apie autorių teises.	Autorių teisės: pažink, suprask, gerbk! – MANO NATA
5.	ANTI KORUPCINIO ŠVIETIMO MOKYMOSI SISTEMA	Ši neformalaus mokymosi sistema – tai puikus būdas įgyti žinių apie korupcinio pobūdžio veiklas, išmokti atpažinti nesąžiningą poelgį bei ugdyti tokias vertybes kaip dorumas, sąžiningumas ir skaidrumas.	ANTI KORUPCINIO ŠVIETIMO MOKYMOSI SISTEMA STT (skaidrumozenklelis.lt)
6.	MUZIEJUS MOKYKLA MOKSLEIVIS	Interneto svetainė www.muziejuedukacija.lt . Svetainės paskirtis – teikti oficialią informaciją apie visų Lietuvos muziejų edukacines veiklas, skatinti muziejų edukatorių ir pedagogų bendradarbiavimą, teikti metodinę pagalbą mokytojams.	Muziejus-Mokykla-Moksleivis (muziejuedukacija.lt)
7.	Epamokos	„Epamokas“ rengia mokytojai praktikai, todėl „Epamokos“ yra profesionalios ir patrauklios. Pamokos turinys skirtas mokiniui, o mokytojui ji yra papildoma ugdymo priemonė, padedanti sumažinti pasiruošimo pamokoms krūvį.	Titulinis Epamokos.pedagogas.lt
8.	manoBiblija.lt	Portale pateikiami pagrindiniai lietuviški Šv. Rašto vertimai. Be to, rasite Žinyną, kuriame iš įvairių šaltinių surinkta ir sukomplektuota daugiau nei 1200 informacinių tekstų ir iliustracijų, atskleidžiančių Biblinių laikų visuomenės, kultūros, buities detales, paaiškinančių to meto papročius, supažindinančių su Biblijos veikėjais ir istoriniais įvykiais.	manobiblija.lt
9.	Žaidimas „Interland“	„Interland“ yra nuotykių kupinas internetinis žaidimas, kurį žaidžiant mokymasis apie skaitmeninį saugumą ir pilietiškumą tampa interaktyvus ir įdomus. Lengvai suprantamas žaidimas moko vaikus saugotis interneto	Interlandas (beinternetawesome.withgoogle.com)

Nr.	Pavadinimas	Trumpa anotacija	Nuoroda
		grėsmių, įsilaužėlių, elektroninių patyčių ir sukčiavimo, padeda vaikams saugiai ir atsakingai naršyti skaitmeniniame pasaulyje.	

Naudingos nuorodos:

1. Mokymosi priemonių komplektai ETIKA: TAIP 1, 2, 3 klasėms. Aut. J.Sereičikienė, V.Kuzmickaitė, A. Meškauskienė, R. Aškinytė. Leid. Šviesa. <https://www.eduka.lt/>
2. Vaivorykštė. Vadovėliai, pratybų sąsiuviniai, mokytojo knyga, garso įrašai 1–4 klasėms. Leid. Baltos lankos. <https://vaivorykste.eu/>

8. Literatūros ir šaltinių sąrašas.

1. Knyga mažutėliams. Aut. V. Vaidogaitė, A. Pempienė. Vilnius, 2020.
2. Mokymosi priemonių komplektai ETIKA: TAIP 1, 2, 3 klasėms. Aut. J. Sereičikienė, V. Kuzmickaitė, A. Meškauskienė, R. Aškinytė. Šviesa, 2020-2021.
3. Vaivorykštė. Vadovėliai, pratybų sąsiuviniai, mokytojo knyga, garso įrašai 1–4 klasėms. Baltos lankos.

9. Užduočių ar mokinių darbų, iliustruojančių pasiekimų lygius, pavyzdžiai.

Šiame skyrelyje pateikiami užduočių pavyzdžiai skirtingiems pasiekimų lygiams, skirtingoms kompetencijoms ugdyti, įvairių poreikių mokiniams, taip pat mokinių darbų pavyzdžiai. Užduočių pavyzdžiai suskirstyti pagal pasiekimų sritis. Kartu su dalies šių užduočių pavyzdžiais pateikiamos ir metodinės rekomendacijos (ko konkrečiai užduotimi siekiama, ką ugdomė, ko mokomė, kaip ir kokiomis priemonėmis ugdomos kompetencijos). Dalyje užduočių pavyzdžių pateikiami pasiekimų lygių paaiškinimai, pritaikant Bendrosiose programose pateiktus pasiekimų lygių požymius konkrečiam mokymosi turiniui. Kartu su užduotimis, kurios skirtos mokinių tiriamajai veiklai, pateikiami ir mokinių veiklos lapai. Dalis pateiktų užduočių pavyzdžių padeda ugdyti ir vertinti kelis skirtingų sričių pasiekimus, todėl šalia jų skliaustuose nurodomi ir kitų pasiekimų žymėjimai pagal Bendrąsias programas, arba tokie pavyzdžiai pateikiami keliuose šių metodinių rekomendacijų pasiekimų sričių skyreliuose.

9.1. 1–2 klasės

A Saviugda ir savišauga. Aš–Asmuo

A1 Pažįsta savo unikalumą

Klasė: 2

Tema: Pasikalbėkim minutėlę...

Šia užduotimi siekiama ugdyti savęs kaip unikalaus asmens pažinimą. Viena iš svarbių sąlygų ugantis tokią pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdomasi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdomi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinyi kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam, ugdomi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Pokalbio tema - aš ir kiti. Mokinė,-ys mokosi save objektyvuoti ir apibūdinti tokiais ar panašiais žodžiais: „aš mėgstu“, „man patinka“, „aš nemėgstu“, „man nepatinka“ ir pan.

Veiklos užduoties atlikimo metu mokinė,-ys mokosi klausytis kitų.

Užduotis: Reikės ilgos virvės, kurios galai būtų surišti mazgu. Vaikai sėdi ratu, visi abiem rankom įsikibę į virvę. Leidžiame virvę per rankas, sakdami "sukasi, sukasi mazgas ratu, pasakyki draugams, kas esi tu". Mokytoja,-as paleidžia suktis suktuką (ar tiesiog kamuoliuką), virvę leidžiame tol, kol suktukas sustoja.

Mokytoja,-as pradeda pokalbį su tuo vaiku, kurio rankose sustojo virvės mazgas. Pokalbio tikslas - sužinoti apie vaiką, su juo/ja susipažinti. Klausimai gali būti įvairūs - apie pomėgius, svajones, įpročius ir t.t. Pokalbio trukmė - 1-2 minutės.

Sukame virvę toliau. Kai suktukas vėl sustoja, klausimus užduoda vaikas, kuris kalbėjo paskutinis, o atsakinėja tas, kurio rankose šį kartą sustojo mazgas. Viso pokalbio metu vienas vaikas tik klausinėja, kitas – tik atsakinėja. Jei klausiančiajam sunku tęsti pokalbį ir užduoti klausimus, padeda mokytoja,-as.

Mokytoja,-as skatina vaikus nuoširdžiai domėtis pašnekovu, megzti sklandų pokalbį, užduoti ne tik atskirus, bet ir iš pateikto atsakymo kylančius klausimus.

Jei mazgas sustoja vaiko, kuris jau atsakinėjo, rankose, žodžio teisę perduoti šalia sėdinčiam vaikui, kad pamokos metu visi pabūtų ir klausiančio, ir atsakinėjančio rolėje.

Atlikus užduotį aptariami šie klausimai:

Ar buvo įdomu pasakoti apie save? Ar įdomu klausyti apie kitų mokinių pomėgius, įpročius, svajones? Kodėl?

Ar tavo ir kitų mokinių pomėgiai, įpročiai, svajonės panašūs ar skiriasi? Ar tu turi tokių pomėgių, įpročių ar svajonių, kurių neturi joks kitas klasės mokinė,-ys?

Kodėl tau svarbūs tavo pomėgiai, įpročiai ir svajonės? Kaip manai, ar ir kitiems mokiniams jų pomėgiai, įpročiai ir svajonės yra tokie pat svarbūs?

Ar svarbu mandagiai ir pagarbiai bendrauti vieniems su kitais? Kodėl?

Ar atlikdami užduotį bendravote mandagiai ir pagarbiai?

Kas yra konfliktas? Kas yra patyčios? Koks skirtumas tarp konflikto ir patyčių?

Ar kilo konfliktų atliekant užduotį? Kaip juos sprendėte?

Kaip reikėtų bendrauti, kad konfliktai neperaugtų į patyčias?

Ar matome panašumus mūsų pomėgiuose ir nemėgstamoje veikloje? Kokie jie?

Ar matome skirtumus mūsų pomėgiuose ir nemėgstamoje veikloje? Kokie jie?

Ko yra daugiau – panašumų ar skirtumų? Kodėl taip yra?

Kaip galėtume vieną ar kitą panašumą ir skirtumą apibūdinti keliais žodžiais?

Pasiekimų lygiai:

Atsakydamas į mokytojo keliamus klausimus pasakoja apie savo pomėgius, kodėl šie pomėgiai jam svarbūs (A1.1).	Išvardija ne tik savo pomėgius, bet ir kelia klausimus apie save, savo autentiškumą (A1.2).	Kelia klausimus apie savo pomėgių skirtingumą nuo kito pomėgių (A1.3).	Savarankiškai pasirinkdamas mokytojo pasiūlytus prisistatymo būdus, prisistato (A1.4).
Kelia klausimus, kaip palaikyti trumpą pokalbį su Kitu. Padedamas svarsto, kada konfliktas gali peraugti į patyčias (B3.1).	Padedamas palaiko dialogišką santykį su Kitu, pavyzdžiui, užduoda mandagius klausimus. Savarankiškai išvardija skirtumus tarp konflikto ir patyčių (B3.2).	Savarankiškai palaiko mandagų ir pagarbų ryšį su Kitu, priimdamas Kito kitoniškumą. Svarsto būdus, kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias (B3.3).	Reflektuoja mandagaus bendravimo svarbą su Kitu. Skiria patyčias kaip netinkamą bendravimo būdą (B3.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A1.1 Mokinė,-ys atsako į mokytojos,-jo ar kitų mokinių pateiktus klausimus apie savo pomėgius, pagrindžia, kodėl jam tai svarbu.

A1.2 Mokinė,-ys sklandžiai ir išsamiai atsako į mokytojos,-jo ar kitų mokinių pateiktus klausimus, pasakoja ne tik apie savo pomėgius, bet ir įpročius, svajones, pagrindžia, kodėl tai svarbu.

A1.3 Mokinė,-ys pastebi skirtumus tarp savo ir kitų mokinių pomėgių, įpročių ir svajonių.

A1.4 Mokinė,-ys pristato save kaip autentišką asmenybę, pagrindžia ir vertina savo bei kitų mokinių autentiškumą.

B3.1 Mokinė,-ys padedamas svarsto, kas padeda palaikyti pokalbį su kitu, kas yra konfliktas ir patyčios, koks tarp jų skirtumas.

B3.2 Mokinė,-ys padedamas palaiko pokalbį, domisi kito mokinio pomėgiais, įpročiais ir t.t., užduoda klausimus, tačiau jie yra padiriki, nesusieti į vientisą temą, pokalbį. Savarankiškai apibrėžia kuo skiriasi konfliktas ir patyčios.

B3.3 Mokinė,-ys palaiko pokalbį, užduoda originalius klausimus, sekantį klausimą pateikia ta pačia tema, plėtoja ir gilina temą, pateikiami klausimai išplaukia iš atsakymų, jie yra susieti į vientisą pokalbį. Nuosekliai domisi pašnekovais, stengiasi suprasti jų autentiškumą. Išlieka mandagus ir pagarbus, net jei nuomonės aptariamam klausimui nesutampa. Savarankiškai svarsto būdus kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias.

B3.4 Mokinė,-ys palaiko nuoseklų pokalbį, domisi pašnekovais, stengiasi suprasti ir gerbti jų autentiškumą. Išlaiko dėmesį ir susidomėjimą pašnekovu ir jo asmenybe. Išklauso, nepertraukia, nepereina prie kitos temos, net jei tema, kuria kalba atsakinėjantysis, klausiančiajam neaktuali. Išlieka mandagus ir pagarbus. Savarankiškai svarsto būdus kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias, bei praktiškai šiuos būdus įgyvendina.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: –

Vertinama: pagal A1 ir B3 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal "Klausimų virvė" // V. Vaidogaitė, A. Pempienė. Knyga mažutėliams. Vilnius. 2020, psl. 38.

A2 Pažįsta savo jausmus

Klasė: 2

Tema: *Aš jaučiu ir tu jauti*

Šia užduotimi siekiama ugdyti savęs kaip unikalaus asmens pažinimą. Viena iš svarbių sąlygų ugdantis tokią pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdomasi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdosi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinys kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam ugdomi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Užduotis:

Mokytoja,-as pristato mokiniams informaciją apie jausmus ir emocijas:

Emocija – trumpalaikis žmogaus išgyvenimas. Pagrindinės, bazinės emocijos yra keturios: baimė, džiaugsmas, liūdesys ir pyktis.

Jausmai yra intensyvesni ir ilgiau trunkantys (pavyzdžiui, meilė, gėda, kaltė ir t.t.).

Emocijų reikia tam, kad pagal jų raišką galėtume pažinti save ar kitą žmogų, suprasti, kas su mumis ar kitu žmogumi vyksta.

Nemalonios emocijos ir jausmai (baimė, pyktis, liūdesys, gėda ir t.t.) dažnai vadinami neigiamais jausmais ar emocijomis. Tačiau išvengti vadinamųjų neigiamų jausmų ir emocijų neįmanoma, o ir nereikia. Visos emocijos žmogui naudingos ir būtinos, visos mums padeda. Pavyzdžiui, baimė perspėja apie galimą pavojų, moko mus atsargumo, kilęs pyktis parodo, kad kažkas vyksta ne taip, kaip mes norime.

Emocijos padeda suprasti, kas mes esame, ko norime, o ko ne. Išreikšti jausmai ir emocijos padeda suprasti vieniems kitus ir susikalbėti.

Emocijų nereikia slopinti, tačiau nereikia, kad jas reikia reikšti bet kaip. Jei emocijų per daug, pirmiausia reikėtų nusiraminti. Nurimus lengviau priimti tinkamą sprendimą ir spręsti situaciją.

Kartu aptarkite šias situacijas. Kuris atsakymas tinkamiausias? Kodėl?

1. Jonas paima Jonės pieštuką ir perlaužia per pusę. Kokią emociją jaučia Jonė?

- Džiaugsmą
- Baimę
- Pyktį

d. Liūdesį

2. Kaip būtų geriausia Jonei pasielgti šioje situacijoje?

- Tyliai verkti ir nieko nesakyti
- Pasiskųsti tėvams
- Nusiraminti ir pasakyti Jonui, kaip ji jaučiasi ir paprašyti daugiau taip nebesielgti
- Sulaužyti Jono pieštuką

3. Kaip būtų geriausia Jonui pasielgti šioje situacijoje?

- Paašškinti Jonei, kodėl jis sulaužė pieštuką
- Garsiai juoktis ir sakyti, kad nieko blogo neatsitiko
- Atsiprašyti
- Atiduoti Jonei savo pieštuką

Pasvarstykite:

- Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas paašškina, kodėl sulaužė pieštuką?
- Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas juoktis ir sakyti, kad nieko blogo neatsitiko?
- Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas atsiprašys?
- Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas jai atiduos savo pieštuką?

Aptarkite atliktas veiklas remdamiesi šiais klausimais:

- Papasakok situacijų, kai jautei džiaugsmą. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
- Papasakok situacijų, kai jautei baimę. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
- Papasakok situacijų, kai jautei pyktį. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
- Papasakok situacijų, kai jautei liūdesį. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
- Ar svarbu atpažinti savo jausmus ir emocijas? Kodėl?
- Ar svarbu atpažinti draugo jausmus ir emocijas? Kodėl?
- Ar draugaujant svarbu reikšti jausmus ir emocijas? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Iš pateiktų pavyzdžių atranka emocijas ir jausmus, apibūdina, kuo jie skiriasi. Kelia klausimus apie savistabą, kodėl ji svarbi (A2.1).	Pateikia teigiamų ir neigiamų emocijų ir jausmų pavyzdžių (reakcijos į situacijas), nusako, kaip kylančios emocijos ar jausmai veikia mano santykį su artimiausiais žmonėmis. Paašškina, kodėl svarbi savistaba (A2.2).	Stebi (reflektuoja) savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų, kaip jas tinkamai (saugiai) išreikšti. Pateikia pavyzdžių, kodėl supykus svarbu nurimti ir kaip tai padaryti (A2.3).	Praktikuoja savistabą (atpažįsta, supranta kylančias emocijas) ir palygina skirtingas emocines būsenas. Supranta susitaikymo svarbą (atsiprašo, gailisi, taikosi) (A2.4).
Kelia klausimus, kas yra draugystė, kodėl ji svarbi bei kaip palaikyti gerą santykį su draugu. Kelia klausimus, kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas (B1.1).	Mokosi suprasti ir priimti kito kitoniškumą (kitokie pomėgiai, išvaizda, būdo savybės). Išvardija keletą būdų, kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas (B1.2).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip palaikyti draugystės ryšį. Klasės draugams pasakoja, kodėl svarbus geras tarpusavio ryšys ir kaip spręsti tarp draugų kylančius konfliktus (B1.3).	Moka keletą konflikto sprendimo būdų, juos pritaiko kasdienėse situacijose. Puoselėja draugystės santykius kasdienybėje (su klasės draugais), reflektuoja draugystės teikiamą džiaugsmą (B1.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A2.1 Mokinė,-ys,-ė padedama,-as įvardija kas yra emocijos ir jausmai. Padedama,-as svarsto, kodėl svarbu suprasti savo emocijas ir jausmus.

A2.2 Mokinė,-ys,-ė savarankiškai pateikia emocijų ir jausmų pavyzdžių, nusako kodėl svarbu suprasti savo emocijas bei jausmus, bei kaip emocijų atpažinimas ir išraiška įtakoja santykius.

A2.3 Mokinė,-ys,-ė padedama,-as atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti.

A2.4 Mokinė,-ys savarankiškai atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas. Žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti, bei taiko tai praktiškai - geba išsakyti, paaiškinti, ieškoti sprendimo, atsiprašyti, taikytis.

B1.1 Mokinė,-ys svarsto kaip palaikyti gerą santykį su draugu, kaip, atsižvelgiant į savo ir draugo emocijas spręsti nedideles konfliktines situacijas.

B1.2 Mokinė,-ys mokosi suprasti ir priimti kito kitoniškumą, supranta, kad toje pačioje situacijose skirtingiems žmonėms kyla skirtingi jausmai ir emocijos. Įvardija keletą būdų kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas.

B1.3 Mokinė,-ys pateikia konkrečių pavyzdžių kaip teisinga emocijų raiška padeda palaikyti draugystės ryšį. Klasės draugams pasakoja kodėl svarbus geras tarpusavio ryšys ir kaip, teisingai reiškiant emocijas, spręsti tarp draugų kylančius konfliktus.

B1.4 Mokinė,-ys moka kaip, teisingai reiškiant emocijas, spręsti tarp draugų kylančius konfliktus, juos pritaiko kasdienėse situacijose. Puoselėja draugystės santykius kasdienybėje (su klasės draugais), reflektuoja draugystės teikiamą džiaugsmą.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal A2 ir B1 pateiktus pasiekimų lygius.

A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų

Klasė: 1

Tema: Saugu-nesaugu

Šia užduotimi yra siekiama ugdyti socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetenciją. Pasitelkiamos aptarimui (analizei) kasdienės situacijos ir jos nagrinėjamos saugumo/nesaugumo požiūriu. Lentelių panaudojimas šioje užduotyje leidžia platų kasdienybės kontekstą susiaurinti, pateikti “priešais akis” (t.y. objektyvuoti) ir mokytis analizuoti.

Užduotis:

1. Pagalvok ir pažymėk, kurios iš lentelėje išvardintų situacijų gali būti pavojingos tavo saugumui ar sveikatai, kurios ne?

		Tai saugumui ar sveikatai pavojinga situacija	Tai saugumui ar sveikatai nepavojinga situacija
1.	Su draugais žaidžiate futbolą, ir kamuolys netyčia išrieda į gatvę.		
2.	Mama siūlo eiti į mišką pasivaikščioti.		
3.	Draugas siūlo eiti vieniems į mišką, tik trumpam, pasivaikščioti.		
4.	Eidamas gatve matai atbėgantį katiną.		
5.	Eidamas gatve matai atbėgantį šunį.		
6.	Tavo kambarįje siena ropoja voras.		
7.	Žaisdamas savo kambarįje užuodi dūmų kvapą.		
8.	Maudantis duše dingsta karštas vanduo.		
9.	Miegodamas iškrenti iš lovos.		
10.	Parduotuvėje nepažįstamas vyras siūlo nupirkti ledų.		

2. Kai lentelė baigiama pildyti, bendrai aptarkite situacijas. Jei situacija pavojinga sveikatai, padiskutuokite, kaip reikėtų elgtis norint išvengti nemalonių pasekmių.
3. Papasakok situacijų, kuriose buvo kilęs pavojus tavo saugumui ar sveikatai. Kaip tuomet elgeisi? Ar nemalonių pasekmių išvengti? Jei ne, kaip būtų buvę galima pasielgti tose situacijose ir išvengti nemalonių pasekmių?
4. Kokiais žodžiais galėtum nusakyti „saugumo“ ir „nesaugumo“ jausmus? Gal teko skaityti apie tai kokią knygą? Ar galėtum pakartoti ten vartotus žodžius? Ar galėtum pakartoti tėvelių/senelių vartojamus žodžius nesaugiose situacijose?

Pasiekimų lygiai:

Iš pateiktų pavyzdžių atrenka, kokiose situacijose gali kilti pavojus sveikatai. Kelia klausimus, kodėl svarbu mokėti pasakyti „ne“, „stop“, „man nepatinka“ (A3.1).	Analizuoja, kaip elgtis situacijose, kuriose gali kilti pavojus sveikatai. Atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus, išvardija pavyzdžius, kada svarbu pasakyti „ne“, „stop“, „man nepatinka“ (A3.2).	Pristato 2–3 situacijas, kuriose svarbu pasakyti „ne“, „stop“, „man nepatinka“ bei gali kilti pavojus sveikatai, ir svarsto, kaip jose elgtųsi (A3.3).	Klasės draugams pristato keletą pavyzdžių, kaip elgtis situacijose, kuriose gali kilti pavojus sveikatai. Moka pasakyti „ne“, „stop“, „man nepatinka“ situacijose, kurios kelia pavojų (A3.4).
--	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A3.1 Mokinė,-ys padedama,-as įvardija kokiose situacijose gali kilti pavojus saugumui ar sveikatai. Padedamas svarsto, kaip reikėtų elgtis tose situacijose.

A3.2 Mokinė,-ys savarankiškai įvardija kokiose situacijose gali kilti pavojus saugumui ar sveikatai. Analizuoja, kaip reikėtų elgtis tose situacijose.

A3.3 Savarankiškai pateikia situacijų pavyzdžių, kuriose gali kilti pavojus saugumui ar sveikatai. Analizuoja, kaip reikėtų elgtis tose situacijose.

A3.4 Savarankiškai pateikia situacijų pavyzdžių, kuriose gali kilti pavojus saugumui ar sveikatai. Moka pasakyti "ne", "stop", "man nepatinka" situacijose, kurios kelia pavojų.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: Pasaulio pažinimas.

Vertinama: pagal A3 pateiktus pasiekimų lygius.

A4 Aš ir virtualumas

Klasė: 2

Tema: *Mano laikas*

Šia užduotimi siekiama ugdyti skaitmeninę, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacijos kompetenciją. Mokiniai matuoja savo praleidimo virtualioje erdvėje laiką, tai pat graduoja prioritetus (kur ir su kuo praleistas laikas yra maloniausias ir pan.). Laiko matavimas leidžia ugdyti matematinius įgūdžius ir pajauti matuojamo bei fenomenologiškai patiriamo laiko skirtumą. Tokio skirtumo suvokimas leidžia ugdyti ir tokias asmenines galias kaip bendruomeniškumas (t.y. suvokimas, kad praleistas laikas su realia bendruomene yra svarbesnis daugeliu aspektų, lyginant su laiku, praleistu virtualybeje).

Užduotis:

Užpildyk lentelę. Lentelėi pildyti skirk kelias dienas ar savaitę, kad spėtum atlikti ir išmatuoti, kiek truko visos veiklos.

Pirmiausia prie kiekvienos veiklos sužymėk, ši veikla tau maloni ar nemaloni.

Kitoms lentelės skiltims pildyti paprašyk suaugusiųjų pagalbos.

Prieš atlikdamas kiekvieną veiklą paprašyk suaugusiojo, kad pradėtų matuoti laiką.

Kai baigsi veiklą, pirmiausia lentelėje įrašyk, kiek tavo manymu ši veikla truko.

Tuomet paklausk suaugusiojo kiek iš tikrųjų ši veikla truko, ir įrašyk skaičių paskutinėje lentelės skiltyje.

Veikla	Pažymėk + arba – ženklais, ar ši veikla tau maloni ar nemaloni?	Kaip tau atrodo, kiek laiko ši veikla truko?	Kiek iš tikrųjų laiko ši veikla truko?
1. Pasakoji pačią maloniausią tau nutikusią istoriją.			
2. Tvarkaisi savo kambarį.			
3. Lauki eilėje (pavyzdžiui, parduotuvėje), arba spūstyje (mašinoje ar autobuse).			
4. Vakarieniaujate su šeima.			
5. Žaidi savo mėgstamiausią žaidimą (įrašyk jį. Tai gali būti bet kokia tavo mėgstamiausia veikla - piešimas, lego, futbolas ir t.t.).			
6. Žiūri animacinį filmuką.			
7. Lauki, kol kompiuteriu pažais brolis arba sesė ir ateis tavo eilė žaisti (arba tiesiog lauki, kol galėsi žaisti).			
8. Žaidi telefonu ar kompiuteriu.			
9. Darai namų darbus.			
10. Valaisi dantis.			

Kai visi baigsite pildyti lenteles, pasikalbėkite:

1. Kurios iš lentelėje išvardintų veiklų tau malonios, o kurios ne?
2. Ar pastebėjai, kad jei veikla maloni, atrodo, kad užtrukai mažai laiko, nors iš tikrųjų laiko praėjo daug daugiau?
3. Ar filmukų žiūrėjimas bei žaidimas kompiuteriu tau yra įdomios veiklos? Papasakok, ką įdomaus ir naudingo veiki telefonu ar kompiuteriu.
4. Ar pavyko atspėti, kiek laiko žiūrėjai filmukus arba žaidei telefonu ar kompiuteriu?
5. Ar svarbu žinoti, kiek laiko praleidi žiūrėdamas filmukus arba žaisdamas telefonu ar kompiuteriu? Kodėl?
6. Kiek laiko per dieną, tavo manymu, yra gerai žiūrėti filmukus arba žaisti telefonu ar kompiuteriu, o kiek jau per daug?
7. Kas tau galėtų namuose padėti stebėti, kiek laiko tu praleidi žiūrėdamas filmukus ar žaisdamas telefonu ar kompiuteriu?
8. Ar galėtum po visų atliktų užduočių pasakyti kas yra laikas? Pagalvok: kodėl laukiant laikas eina greitai, o nelaukiant – akimirksniu praeina?
9. Gal žinai kokių nors posakių apie laiką? (juos gali vartoti tavo tėvai ar seneliai).

Pasiekimų lygiai:

Padedamas kelia klausimus, kas yra virtuali erdvė, kokia jos svarba žmogui (A4.1).	Pateikia 1–2 naudojimosi virtualia erdve kasdienybėje pavyzdžius (A4.2).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kodėl svarbu planuoti laiką, praleidžiamą virtualioje erdvėje (A4.3).	Reflektuoja (atsako į refleksinius klausimus) naudojimosi virtualia erdve laiką, stebi, kiek laiko per dieną praleidžia virtualioje erdvėje (A4.4).
--	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A4.1 Mokinė,-ys padedama,-as pasakoja, ką įdomaus ir naudingo veikia virtualioje erdvėje.

A4.2 Mokinė,-ys savarankiškai pasakoja, ką įdomaus ir naudingo veikia virtualioje erdvėje.

A4.3 Mokinė,-ys suvokia, kad užsiimant malonia veikla sunku jausti, kiek iš tikrųjų laiko praėjo. Įvardija, kodėl svarbu planuoti laiką, praleidžiamą virtualioje erdvėje, numato galimas naudas ir žalias.

A4.4 Mokinė,-ys suvokia, kad užsiimant malonia veikla sunku jausti, kiek iš tikrųjų laiko praėjo. Padedama,-as planuoja naudojimosi virtualia erdve laiką.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: matematika

Vertinama: pagal A4 pateiktus pasiekimų lygius.

B Dialoginis bendravimas. Aš–Tu

B1 Kitas kaip draugas

Klasė: 2

Tema: Aš jaučiu ir tu jauti

Šia užduotimi siekiama suprasti jausmus ir emocijas. Viena iš svarbių sąlygų ugdantis tokį pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdomasi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdosi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinys kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam ugdosi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Užduotis:

Mokytoja,-as pristato mokiniams informaciją apie jausmus ir emocijas:

Emocija – trumpalaikis žmogaus išgyvenimas. Pagrindinės, bazinės emocijos yra keturios: baimė, džiaugsmas, liūdesys ir pyktis.

Jausmai yra intensyvesni ir ilgiau trunkantys (pavyzdžiui, meilė, gėda, kaltė ir t.t.).

Emocijų reikia tam, kad pagal jų raišką galėtume pažinti save ar kitą žmogų, suprasti, kas su mumis ar kitu žmogumi vyksta.

Nemalonios emocijos ir jausmai (baimė, pyktis, liūdesys, gėda ir t.t.) dažnai vadinami neigiamais jausmais ar emocijomis. Tačiau išvengti vadinamųjų neigiamų jausmų ir emocijų neįmanoma, o ir nereikia. Visos emocijos žmogui naudingos ir būtinos, visos mums padeda. Pavyzdžiui, baimė perspėja apie galimą pavojų, moko mus atsargumo, kilęs pyktis parodo, kad kažkas vyksta ne taip, kaip mes norime.

Emocijos padeda suprasti, kas mes esame, ko norime, o ko ne. Išreikšti jausmai ir emocijos padeda suprasti vieniems kitus ir susikalbėti.

Emocijų nereikia slopinti, tačiau nereikia, kad jas reikia reikšti bet kaip. Jei emocijų per daug, pirmiausia reikėtų nusiraminti. Nurimus lengviau priimti tinkamą sprendimą ir spręsti situaciją.

Kartu aptarkite šias situacijas. Kuris atsakymas tinkamiausias? Kodėl?:

1. Jonas paima Jonės pieštuką ir perlaužia per pusę. Kokią emociją jaučia Jonė?
 - a. Džiaugsmą
 - b. Baimę
 - c. Pyktį
 - d. Liūdesį
2. Kaip būtų geriausia Jonei pasielgti šioje situacijoje?
 - a. Tyliai verkti ir nieko nesakyti
 - b. Pasiskųsti tėvams
 - c. Nusiraminti ir pasakyti Jonui, kaip ji jaučiasi ir paprašyti daugiau taip nebesielgti
 - d. Sulaužyti Jono pieštuką
3. Kaip būtų geriausia Jonui pasielgti šioje situacijoje?
 - a. Paaiškinti Jonei, kodėl jis sulaužė pieštuką
 - b. Garsiai juoktis ir sakyti, kad nieko blogo neatsitiko
 - c. Atsiprašyti
 - d. Atiduoti Jonei savo pieštuką

Pasvarstykite:

1. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas paaiškins, kodėl sulaužė pieštuką?
2. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas juoktis ir sakyti, kad nieko blogo neatsitiko?
3. Kokias emocijas jaus Jonė, jei Jonas atsiprašys?

4. Kokias emocijas jauš Jonė, jei Jonas jai atiduos savo pieštuką?
5. Aptarkite atliktas veiklas remdamiesi šiais klausimais:
6. Papasakok situacijų, kai jautei džiaugsmą. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
7. Papasakok situacijų, kai jautei baimę. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
8. Papasakok situacijų, kai jautei pyktį. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
9. Papasakok situacijų, kai jautei liūdesį. Kaip tuomet elgeisi? Ar tai tinkamas elgesys? Kodėl taip manai?
10. Ar svarbu atpažinti savo jausmus ir emocijas? Kodėl?
11. Ar svarbu atpažinti draugo jausmus ir emocijas? Kodėl?
12. Ar draugaujant svarbu reikšti jausmus ir emocijas? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Iš pateiktų pavyzdžių atrenka emocijas ir jausmus, apibūdina, kuo jie skiriasi. Kelia klausimus apie savistabą, kodėl ji svarbi (A2.1).	Pateikia teigiamų ir neigiamų emocijų ir jausmų pavyzdžių (reakcijos į situacijas), nusako, kaip kylančios emocijos ar jausmai veikia mano santykį su artimiausiais žmonėmis. Paaiškina, kodėl svarbi savistaba (A2.2).	Stebi (reflektuoja) savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų, kaip jas tinkamai (saugiai) išreikšti. Pateikia pavyzdžių, kodėl supykus svarbu nurimti ir kaip tai padaryti (A2.3).	Praktikuoja savistabą (atpažįsta, supranta kylančias emocijas) ir palygina skirtingas emocines būsenas. Supranta susitaikymo svarbą (atsiprašo, gailisi, taikosi) (A2.4).
Kelia klausimus, kas yra draugystė, kodėl ji svarbi bei kaip palaikyti gerą santykį su draugu. Kelia klausimus, kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas (B1.1).	Mokosi suprasti ir priimti kito kitoniškumą (kitokie pomėgiai, išvaizda, būdo savybės). Išvardija keletą būdų, kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas (B1.2).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip palaikyti draugystės ryšį. Klasės draugams pasakoja, kodėl svarbus geras tarpusavio ryšys ir kaip spręsti tarp draugų kylančius konfliktus (B1.3).	Moka keletą konflikto sprendimo būdų, juos pritaiko kasdienėse situacijose. Puoselėja draugystės santykius kasdienybėje (su klasės draugais), reflektuoja draugystės teikiamą džiaugsmą (B1.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A2.1 Mokinė,-ys padedama,-as įvardija kas yra emocijos ir jausmai. Padedama,-as svarsto, kodėl svarbu suprasti savo emocijas ir jausmus.

A2.2 Mokinė,-ys savarankiškai pateikia emocijų ir jausmų pavyzdžių, nusako kodėl svarbu suprasti savo emocijas bei jausmus, bei kaip emocijų atpažinimas ir išraiška įtakoja santykius.

A2.3 Mokinė,-ys padedama,-as atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti.

A2.4 Mokinė,-ys savarankiškai atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas. Žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti, bei taiko tai praktiškai - geba išsakyti, paaiškinti, ieškoti sprendimo, atsiprašyti, taikytis.

B1.1 Mokinė,-ys svarsto kaip palaikyti gerą santykį su draugu, kaip, atsižvelgiant į savo ir draugo emocijas spręsti nedideles konfliktines situacijas.

B1.2 Mokinė,-ys mokosi suprasti ir priimti kito kitoniškumą, supranta, kad toje pačioje situacijose skirtingiems žmonėms kyla skirtingi jausmai ir emocijos. Įvardija keletą būdų kaip spręsti nedideles konfliktines situacijas.

B1.3 Mokinė,-ys pateikia konkrečių pavyzdžių kaip teisinga emocijų raiška padeda palaikyti draugystės ryšį. Klasės draugams pasakoja kodėl svarbus geras tarpusavio ryšys ir kaip, teisingai reiškiant emocijas, spręsti tarp draugų kylančius konfliktus.

B1.4 Mokinė,-ys moka kaip, teisingai reiškiant emocijas, spręsti tarp draugų kylančius konfliktus, juos pritaiko kasdienėse situacijose. Puoselėja draugystės santykius kasdienybėje (su klasės draugais), reflektuoja draugystės teikiamą džiaugsmą.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal A2 ir B1 pateiktus pasiekimų lygius.

B2 Kitas kaip artimas

Klasė: 2

Tema: Aš jaučiu ir tu jauti

Šia užduotimi siekiama ugdyti savęs kaip unikalaus asmens pažinimą. Viena iš svarbių sąlygų ugdantis tokį pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdosi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdosi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinys kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam ugdosi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Užduotis:

Žmogus gali valdyti savo emocijas. Jei žmogus nori palaikyti gerus santykius su aplinkiniais, jis gali nuspręsti, kaip elgtis – audringai reikšti emocijas ar reaguoti ramiai ir apgalvotai.

Detaliai aptarkite kiekvieną žemiau pateiktą situaciją. Kas atsitiktų, jei Martynas pasielgtų taip, kaip nurodyta a,b,c ir t.t. atvejais. Ar toks elgesys jam padėtų palaikyti gerus santykius su šeimos nariais, ar trukdytų?

1. Sesė Monika sudavė Martynui per galvą. Martynui skauda, bet jis nenori susipykti su Monika. Kaip geriau būtų pasielgti:

- duoti Monikai per galvą;
- duoti per galvą broliui Tomui, kuris stovėjo šalia ir viską matė;
- paklausti, kodėl Monika taip pasielgė.

Pasiekimų lygiai:

Paaiškina, kodėl svarbūs geri santykiai su šeimos nariais bei mokytojais. Kelia klausimus apie pagarbos svarbą santykiuose su šeimos nariais bei mokytojais (B2.1).	Papasakoja, kodėl vertina ir brangina santykius su šeimos nariais. Pateikia 1–2 pavyzdžius kaip palaikyti mandagų pokalbį su vyresniu šeimos nariu bei mokytoju. Paaiškina, kodėl svarbi pagarba santykiuose su šeimos nariais bei mokytojais (B2.2).	Mandagiai ir pagarbiai bendrauja su šeimos nariais bei mokytojais, diskutuoja apie tokio bendravimo svarbą (B2.3).	Reflektuoja, kodėl svarbu su šeimos nariais bei mokytojais bendrauti mandagiai ir pagarbiai. Atsakydamas į refleksinius klausimus stebi savo kasdienį bendravimą su šeimos nariais ir mokytojais (B2.4).
---	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B2.1 Mokinė,-ys padedama,-as įvardija kas yra emocijos ir jausmai. Padedama,-as svarsto, kodėl svarbu suprasti savo emocijas ir jausmus.

B2.2 Mokinė,-ys savarankiškai pateikia emocijų ir jausmų pavyzdžių, nusako kodėl svarbu suprasti savo emocijas bei jausmus, bei kaip emocijų atpažinimas ir išraiška įtakoja santykius.

B2.3 Mokinė,-ys padedama,-as atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas, žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti.

B2.4 Mokinė,-ys savarankiškai atpažįsta savo emocijas ir jausmus, pastebi kylančias neigiamas emocijas. Žino keletą būdų kaip nusiraminti ir jas tinkamai išreikšti, bei taiko tai praktiškai - geba išsakyti, paaiškinti, ieškoti sprendimo, atsiprašyti, taikytis.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal B2 pateiktus pasiekimų lygius.

B3 Kitas kaip svetimas

Klasė: 2

Tema: Pasikalbėkim minutėlę...

Šia užduotimi siekiama ugdyti savęs kaip unikalaus asmens pažinimą. Viena iš svarbių sąlygų ugdantis tokį pasiekimą yra savo jausmų, vidujybės išorinimas, gebėjimas verbalizuoti jausmą, nuotaiką ir tai perteikti kitam. Ugdomasi per pokalbį, stengiantis neišsiplėsti, ieškant koncentruotos išraiškos. Ugdosi tokios kompetencijos kaip socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pažinimo, komunikacijos. Mokinys kūrybiškai ieško žodžio atitikmens savijautai ir tuo žodžiu perteikdamas turinį kitam ugdosi gebėjimą bendrauti, komunikuoti.

Pokalbio tema - aš ir kiti. Mokinė, -ys mokosi save objektyvuoti ir apibūdinti tokiais ar panašiais žodžiais: „aš mėgstu“, „man patinka“, „aš nemėgstu“, „man nepatinka“ ir pan.

Veiklos užduoties atlikimo metu mokinė, -ys mokosi klausytis kitų.

Užduotis: Reikės ilgos virvės, kurios galai būtų surišti mazgu. Vaikai sėdi ratu, visi abiem rankom įsikibę į virvę. Leidžiame virvę per rankas, sakydami "sukasi, sukasi mazgas ratu, pasakyki draugams, kas esi tu". Mokytoja, -as paleidžia suktis suktuką (ar tiesiog kamuoliuką), virvę leidžiame tol, kol suktukas sustoja. Mokytoja, -as pradeda pokalbį su tuo vaiku, kurio rankose sustojo virvės mazgas. Pokalbio tikslas - sužinoti apie vaiką, su juo/ja susipažinti. Klausimai gali būti įvairūs - apie pomėgius, svajones, įpročius ir t.t. Pokalbio trukmė - 1-2 minutės.

Sukame virvę toliau. Kai suktukas vėl sustoja, klausimus užduoda vaikas, kuris kalbėjo paskutinis, o atsakinėja tas, kurio rankose šį kartą sustojo mazgas. Viso pokalbio metu vienas vaikas tik klausinėja, kitas – tik atsakinėja. Jei klausiančiajam sunku tęsti pokalbį ir užduoti klausimus, padeda mokytoja.

Mokytoja, -as skatina vaikus nuoširdžiai domėtis pašnekovu, megzti sklandų pokalbį, užduoti ne tik atskirus, bet ir iš pateikto atsakymo kylančius klausimus.

Jei mazgas sustoja vaiko, kuris jau atsakinėjo, rankose, žodžio teisę perduoti šalia sėdinčiam vaikui, kad pamokos metu visi pabūtų ir klausiančio, ir atsakinėjančio rolėje.

Atlikus užduotį aptariami šie klausimai:

Ar buvo įdomu pasakoti apie save? Ar įdomu klausyti apie kitų mokinių pomėgius, įpročius, svajones? Kodėl?

Ar tavo ir kitų mokinių pomėgiai, įpročiai, svajonės panašūs ar skiriasi? Ar tu turi tokių pomėgių, įpročių ar svajonių, kurių neturi joks kitas klasės mokinys?

Kodėl tau svarbūs tavo pomėgiai, įpročiai ir svajonės? Kaip manai, ar ir kitiems mokiniams jų pomėgiai, įpročiai ir svajonės yra tokie pat svarbūs?

Ar svarbu mandagiai ir pagarbiai bendrauti vieniems su kitais? Kodėl?

Ar atlikdami užduotį bendravote mandagiai ir pagarbiai?

Kas yra konfliktas? Kas yra patyčios? Koks skirtumas tarp konflikto ir patyčių?

Ar kilo konfliktų atliekant užduotį? Kaip juos sprendėte?

Kaip reikėtų bendrauti, kad konfliktai neperaugtų į patyčias?

Ar matome panašumus mūsų pomėgiuose ir nemėgstamoje veikloje? Kokie jie?

Ar matome skirtumus mūsų pomėgiuose ir nemėgstamoje veikloje? Kokie jie?

Ko yra daugiau – panašumų ar skirtumų? Kodėl taip yra?

Kaip galėtume vieną ar kitą panašumą ir skirtumą apibūdinti keliais žodžiais?

Pasiekimų lygiai:

Atsakydamas į mokytojo keliamus klausimus pasakoja apie savo pomėgius, kodėl šie pomėgiai jam svarbūs (A1.1).	Išvardija ne tik savo pomėgius, bet ir kelia klausimus apie save, savo autentiškumą (A1.2).	Kelia klausimus apie savo pomėgių skirtingumą nuo kito pomėgių (A1.3).	Savarankiškai pasirinkdamas mokytojo pasiūlytus prisistatymo būdus, prisistato (A1.4).
---	---	--	--

Kelia klausimus, kaip palaikyti trumpą pokalbį su Kitu. Padedamas svarsto, kada konfliktas gali peraugti į patyčias (B3.1).	Padedamas palaiko dialogišką santykį su Kitu, pavyzdžiui, užduoda mandagius klausimus. Savarankiškai išvardija skirtumus tarp konflikto ir patyčių (B3.2).	Savarankiškai palaiko mandagų ir pagarbų ryšį su Kitu, priimdamas Kito kitoniškumą. Svarsto būdus, kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias (B3.3).	Reflektuoja mandagaus bendravimo svarbą su Kitu. Skiria patyčias kaip netinkamą bendravimo būdą (B3.4).
---	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A1.1 Mokinė,-ys atsako į mokytojos,-jo ar kitų mokinių pateiktus klausimus apie savo pomėgius, pagrindžia, kodėl jam tai svarbu.

A1.2 Mokinė,-ys sklandžiai ir išsamiai atsako į mokytojos,-jo ar kitų mokinių pateiktus klausimus, pasakoja ne tik apie savo pomėgius, bet ir įpročius, svajones, pagrindžia, kodėl tai svarbu.

A1.3 Mokinė,-ys pastebi skirtumus tarp savo ir kitų mokinių pomėgių, įpročių ir svajonių.

A1.4 Mokinė,-ys pristato save kaip autentišką asmenybę, pagrindžia ir vertina savo bei kitų mokinių autentiškumą.

B3.1 Mokinė,-ys padedamas svarsto, kas padeda palaikyti pokalbį su kitu, kas yra konfliktas ir patyčios, koks tarp jų skirtumas.

B3.2 Mokinė,-ys padedamas palaiko pokalbį, domisi kito mokinio pomėgiais, įpročiais ir t.t., užduoda klausimus, tačiau jie yra padiriki, nesusieti į vientisą temą, pokalbį. Savarankiškai apibrėžia kuo skiriasi konfliktas ir patyčios.

B3.3 Mokinė,-ys palaiko pokalbį, užduoda originalius klausimus, sekantį klausimą pateikia ta pačia tema, plėtoja ir gilina temą, pateikiami klausimai išplaukia iš atsakymų, jie yra susieti į vientisą pokalbį. Nuosekliai domisi pašnekovais, stengiasi suprasti jų autentiškumą. Išlieka mandagus ir pagarbus, net jei nuomonės aptariamam klausimui nesutampa. Savarankiškai svarsto būdus kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias.

B3.4 Mokinė,-ys palaiko nuoseklų pokalbį, domisi pašnekovais, stengiasi suprasti ir gerbti jų autentiškumą. Išlaiko dėmesį ir susidomėjimą pašnekovu ir jo asmenybe. Išklauso, nepertraukinėja, nepereina prie kitos temos, net jei tema, kuria kalba atsakinėjantysis, klausiančiajam neaktuali. Išlieka mandagus ir pagarbus. Savarankiškai svarsto būdus kaip bendrauti, kad konfliktinės situacijos neperaugtų į patyčias, bei praktiškai šiuos būdus įgyvendina.

Ugdomos kompetencijos: socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: –

Vertinama: pagal A1 ir B3 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal "Klausimų virvė" // V. Vaidogaitė, A. Pempienė. Knyga mažutėliams. Vilnius. 2020, psl. 38.

B4 Virtualus Kitas

Klasė: 2

Tema: Ar žinau kaip mandagiai bendrauti su kitu virtualioje erdvėje?

Šia užduotimi siekiama ugdyti gebėjimą valdyti jausmus, o tuo pačiu ugdomi socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, bei skaitmeninė, komunikacinė kompetencijos. Siūloma pasirinkti kasdienes situacijas aptarimui klasėje; mokytojas gali pasiūlyti įvairius mandagaus elgesio tikroje ir virtualioje tikrovėje variantus, jų sprendimo būdus. Mokiniais renkantis atsakymų variantus, siūloma pasirinkimą argumentuoti, o visą veiklą pabaigoje apibendrinti.

Užduotis:

Jei žmogus nori palaikyti gerus santykius su aplinkiniais, jis gali nuspręsti, kaip elgtis – audringai reikšti emocijas ar reaguoti ramiai, apgalvotai ir pagarbiai tiek realioje, tiek ir virtualioje erdvėje.

A. Detaliai aptarkite kiekvieną žemiau pateiktą situaciją. Kas atsitiktų, jei Martynas pasielgtų taip, kaip nurodyta a,b,c ir t.t. atvejais? Ar toks elgesys jam padėtų palaikyti gerus santykius su šeimos nariais, ar trukdytų? O gal turite pasiūlymų, kaip dar galėtų pasielgti Martynas?

1. Draugas parašė žinutę, tačiau nepasisveikino. Kaip Martynui geriausia pasielgti:
 - a. nekreipti dėmesio. Realiam gyvenime sveikintis svarbu, virtualiame – ne,
 - b. draugui nieko nesakyti, bet kitiems pasakyti, kad jis nemandagus,
 - c. atrašant pasisveikinti ir parodyto gerą pavyzdį,
 - b. paprašyti draugo, kad kitą kartą pasisveikintų,
 - c. užpykti ir neatrašyti į žinutę,
 - d.
2. Martynas kompiuteriu žaidžia su keletu draugų. Vienas iš draugų keikiasi. Kaip Martynui geriausia pasielgti:
 - a. ir pačiam keiktis,
 - b. gražiai paprašyti, kad draugas nesikeiktų,
 - c. atsijungti iš žaidimo ir niekada su tuo draugu nebežaisti,
 - b. pasiskųsti mamai,
 - c. piktai aprėkti besikeikiantį draugą,
 - d.
3. Martynas kompiuteriu žaidžia su dviem draugais – Jonu ir Jurgiu. Jurgiui nelabai sekasi žaisti, todėl Jonas pradeda iš jo juoktis, tyčiotis ir pravardžiuoti. Kaip Martynui geriausia pasielgti:
 - a. ir pačiam juoktis,
 - b. apsimesti, kad nieko blogo nevyksta,
 - c. paprašyti Jono, kad taip nesielgtų,
 - b. pamokyti Jurgį žaisti, kad jam geriau sektųsi,
 - c. kitą kartą nepriimti Jurgio žaisti,
 - d. kitą kartą nepriimti Jono žaisti,
 - e.

B. Pasiūlykite kiekvienam mokiniui parašyti trumpą žinutę draugui apie tai, ką sužinojo per šią pamoką. Draugas, gavęs žinutę, perskaito ją kitiems mokiniams. Pasidžiaukite, kiek daug išmokote, pasitikrinkite, ar žinias pavyko pritaikyti praktiškai.

Pasiekimų lygiai:

Padedamas išvardija keletą pagrindinių naudojimosi virtualia erdve taisyklių. Kelia klausimus, kodėl su draugu bendraujant virtualioje erdvėje svarbu išlikti mandagiam (B4.1).	Savarankiškai išvardija keletą pagrindinių naudojimosi virtualia erdve taisyklių. Savarankiškai svarsto kodėl svarbu išlikti mandagiam bendraujant virtualioje erdvėje (B4.2).	Bendraudamas ar mokydamasis virtualioje erdvėje taiko mandagaus bendravimo taisykles. Savarankiškai parašo mandagią žinutę (keleto sakinių) draugui virtualioje erdvėje (B4.3).	Reflektuoja mandagaus bendravimo virtualioje erdvėje svarbą, savarankiškai išvardija svarbiausias naudojimosi virtualia erdve taisykles. Savarankiškai parašo mandagią žinutę mokytojui virtualioje erdvėje (B4.4).
---	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B4.1 Mokinė,-ys padedama,-as pasirenka teisingą atsakymo variantą.

B4.2 Mokinė,-ys savarankiškai pasirenka teisingą atsakymo variantą.

B4.3 Mokinė,-ys savarankiškai pasirenka teisingą atsakymo variantą. Padedama,-as pagrindžia savo pasirinkimą, argumentuoja, kodėl su draugu bendraujant virtualioje erdvėje svarbu išlikti mandagiam ir pagarbiu. Padedama,-as parašo mandagią žinutę draugui.

B4.4 Mokinė,-ys savarankiškai pasirenka teisingą atsakymo variantą. Savarankiškai pagrindžia savo pasirinkimą, argumentuoja, kodėl su draugu bendraujant virtualioje erdvėje svarbu išlikti mandagiam ir pagarbiu. Savarankiškai parašo mandagią žinutę draugui.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: -

Vertinama: pagal B4 pateiktus pasiekimų lygius.

C Socialiniai santykiai. Aš–Mes

C1 Aš ir šeima

Klasė: 2

Tema: Kuo kvepia namai?

Šią pasiekimą “Aš ir šeima” siūloma siekti per temą “Kuo kvepia namai?” Užduotimi ugdoma socialinė, emocinė ir savisaugos, bei komunikacijos kompetencija (mokiniai objektyvuoja savo gyvenimą šeimoje, pasakoja apie savo šeimą draugams).

Užduotis:

1. Pagalvok ir surašyk visus savo šeimos narius. Ką tu su kiekvienu iš jų labiausiai mėgsti veikti? Kuo tuomet kvepia jūsų namai? Papasakok apie tai savo klasės draugams.
2. Pagalvok, kokia yra tavo mėgstamiausia šventė, kurią tu šventi su visa savo šeima. Kuo tuomet kvepia jūsų namai? Papasakok apie tai savo klasės draugams.
3. Ar tau svarbi tavo šeima? Kodėl?
4. Kai išklausysi klasės draugų pasakojimų, pagalvok, kuo tavo šeima panaši ir kuo skiriasi nuo kitų klasiokų šeimų? Kas tau buvo įdomiausia klausantis pasakojimų apie kitas šeimas?
5. Ar kitiems mokiniams šeima yra tokia pat svarbi, kaip ir tau? Kodėl taip manai?
6. Kokie penki žodžiai labiausiai tiktų apibūdinti tavo namus? Aptarkite tuos žodžius.

Pasiekimų lygiai:

Įvardija savo šeimos narius, kelia klausimus apie šeimų įvairovę, svarsto, ką reiškia gyventi skirtingose šeimoje (C1.1).	Pasirinkęs kūrybos priemones (piešimas, simbolių parinkimas ir pan.) analizuoja savo santykius su šeimos nariais: tėvais, broliais, seserimis, seneliais. Diskutuoja apie gyvenimo šeimoje vertę bei visų šeimų skirtingumą (savitumą) (C1.2).	Pateikia pavyzdžių, kaip palaiko savo santykius su skirtingais šeimos nariais. Analizuoja, kokie santykiai šeimoje yra vertybė (C1.3).	Reflektuoja, kad visos šeimos yra skirtingos, pateikia pavyzdžių. Apibūdina bei pristato savo šeimą ar globėjus (C1.4).
---	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C1.1 Mokinė,-ys įvardija savo šeimos narius, tačiau negali apibūdinti šeimos narių pomėgių, bendrų veiklų. Padedama,-as pastebi skirtumus tarp savo ir kitų šeimų.

C1.2 Mokinė,-ys įvardija savo šeimos narius, apibūdina šeimos narių pomėgius, bendras veiklas. Padedama,-as analizuoja, kodėl jam/jai šeima yra vertybė.

C1.3 Mokinė,-ys įvardija savo šeimos narius, apibūdina šeimos narių pomėgius, bendras veiklas, įvardija bei pateikia pavyzdžių, ką mėgsta veikti su kiekvienu šeimos nariu atskirai ar bendrai su visa šeima. Savarankiškai analizuoja, kodėl jam/jai šeima yra vertybė, pateikia pavyzdžių.

C1.4 Mokinė,-ys pastebi panašumus ir skirtumus tarp savo ir kitų vaikų šeimų, juos įvardina, pateikia pavyzdžių. Savarankiškai analizuoja, kodėl kitiems šeima yra tokia pat vertybė, kaip ir jam/jai, pateikia pavyzdžių.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: technologijos.

Vertinama: pagal C1 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal "Šeimos šventė. Kuo kvepia namai?" // V. Vaidogaitė, A. Pempienė. Knyga mažutėliams. Vilnius. 2020, psl. 122.

C2 Aš ir draugai

Klasė: 2

Tema: Kada lengva, kada sunku kalbėtis?

Šia užduotimi ugdytis komunikacijos kompetenciją. Pasitelkus kasdienes situacijas yra siūloma jas analizuoti, skaidyti dalimis, aptarti veikėjus ir pan.

Užduotis:

Paprašykite vaikų išlaipsniuoti (t.y., sudėlioti eilės tvarka nuo geriausio iki blogiausio) žemiau pateiktų problemų sprendimo variantus. Paprašykite pagrįsti:

- kodėl toks elgesio variantas yra geresnis už kitą (pavyzdžiui, kodėl variantas a geriau nei b, o b geriau nei c ir t.t., kodėl vienaip pasielgti yra geriau, kitaip – blogiau)?
- koks elgesys sustiprins draugystę, o koks – ne?
- kaip vienu ar kitu atveju jausis situacijų veikėjai?
- kaip tu norėtum, kad su tavimi elgtųsi kiti vaikai tokiose situacijose?
- ar jums klasėje yra nutikę panašių situacijų? Kaip tuomet elgeisi? Ar tavo elgesys padėjo sustiprinti draugystę?

Diskutuodami pasistenkite ne tik išsakyti savo nuomonę, bet ir išklausti kitus, nepertraukinėti.

1. Tomas atėjo į mokyklą apsivilkęs išvirkščią megztinį. Kaip būtų geriausia pasielgti:

- a. taisyti išsipašiusius megztinio siūlus ir garsiai juoktis,
- b. sušnibždėti Tomui į ausį: "ei, žiopoly, apsivilkai išvirkščią megztinį!",
- c. pačiam apsivilkti išvirkščią megztinį,
- b.

2. Atlikdamas matematikos užduotis Tomas padarė daug klaidų, ir labai nuliūdo. Kaip būtų geriausia pasielgti:

- a. sakyti: "pažiūrėk į mano sąsiuvinį, aš klaidų visai nepadariau",
- b. pasiūlyti Tomui paaiškinti uždavinius dar kartą,
- c. sakyti: "visi gali suklysti. Jei pasimokysi, kitą kartą pavyks geriau",
- d.

3. Tomas bėgo per klasę, nugriuvo ir labai užsigavo ranką. Kaip būtų geriausia pasielgti:

- a. sakyti: "nebėgiok, ir nenugriūsi",
- b. sakyti: "kaip gaila, kad nugriuvai, tau turbūt labai skauda",
- c. padėti Tomui pasiruošti kitai pamokai,
- b.

Pasiekimų lygiai:

Padedamas paaiškina, kodėl svarbu turėti draugų bei puoselėti draugystės ryšį. Kelia klausimą, kodėl draugystės santykiuose yra labai svarbi empatija. Svarsto, kodėl svarbu mokėti išklausti klasės draugų nuomonę (C2.1).	Savarankiškai paaiškina draugystės ryšio reikšmę savo gyvenime. Su klasės draugais diskutuoja apie empatiją. Diskusijoje siekia (savarankiškai ar su pagalba) išklausti savo klasės draugus (C2.2).	Pasakoja, kaip palaiko draugystės ryšius su klasės draugais. Paaiškina, kodėl klasės gyvenime svarbu užjausti Kitą ir kaip jaučiasi Kitas, kuomet yra užjaučiamas. Diskusijoje siekia (savarankiškai ar su pagalba) išsakyti savo nuomonę bei išklausti Kitą (C2.3).	Reflektuoja, kokia draugystės svarba klasės gyvenime. Empatiškai bendrauja su klasės draugais. Diskusijose ne tik išsako savo nuomonę, bet ir nepertraukdamas išklauso Kitą (C2.4).
---	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C2.1 Mokinė,-ys padedama,-as įvardija, kokie veiksmai padeda puoselėti draugystės ryšį, padedamas pasirenka tinkamiausią elgesio būdą. Kelia klausimą kodėl draugystės santykiuose yra labai svarbi empatija.

C2.2 Mokinė,-ys savarankiškai įvardija, kokie veiksmai padeda puoselėti draugystės ryšį, savarankiškai pasirenka tinkamiausią elgesio būdą. Diskutuoja, kodėl draugystės santykiuose yra labai svarbi empatija. Diskusijose padedamas išsako savo nuomonę, išklauso kitus, nepertraukinėja.

C2.3 Mokinė,-ys pasakoja kaip palaiko draugystės ryšius su klasės draugais, įvardija, koks elgesys padeda stiprinti draugystę, koks ne. Įvardija užuojautos svarbą, supranta, kaip jaučiasi kitas, kai yra užjaučiamas. Jauisti Kitą ir kaip jaučiasi Kitas kuomet yra užjaučiamas. Diskusijose savarankiškai išsako savo nuomonę, išklauso kitus, nepertraukinėja.

C2.4 Mokinė,-ys reflektuoja kokia draugystės svarba klasės gyvenime. Empatiškai bendrauja su klasės draugais. Diskusijose savarankiškai išsako savo nuomonę, išklauso kitus, nepertraukinėja.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai:

Vertinama: pagal C4 pateiktus pasiekimų lygius.

Šaltiniai: užduotis parengta pagal R. Aškinytę. "Filosofija vaikams. Mokytojo knyga", Tyto alba, 2003, p. 108.

C3 Aš ir bendruomenė

Klasė: 1

Tema: Brangus saldainio popierėlis

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kultūrinę komunikacijos kompetencijas. Siūloma pasitelkti kasdienių situacijų aptarimą, elgesio tose situacijose vertinimą.

Užduotis:

I. Perskaitykite istoriją:

Kartą Linas su tėvais nuvažiavo prie ežero. Norėjo pabėgioti, bet kiek bėgo, vis užkliūdavo už tuščio limonado butelio ir pargriūdavo. Kai atsistodavo, būdavo aplipęs saldinių popieriukais.

Linas nutarė prisėsti ir ramiai pasėdėti, bet nebuvo kur. Visur mėtėsi nešvarūs popieriai ir maišeliai nuo traškučių. O dar besižvalgydamas užlipo ant stiklo ir įsipjovė koją.

Linas sako:

–Nieko čia tokio, kad miškas toks nešvarus. Dar geriau – nereikia net savo kamuolio atsivežti. Gali tuščius butelius paspardyti. Ir puošti atvažiuojant į mišką nereikia – prilips saldainio popieriukas, ir būsi pasipuošęs. Kuo tų popieriukų daugiau prilips, tuo gražiau atrodysi. Nieko čia tokio, kad nėra net kur prisėsti - aš jaunas, galiu ir pastovėti. Pasėdėsiu namie. Ir kad įsipjoviau, nieko baisaus – mama sutvarstys ir bus gerai. Tam fabrikai ir gamina tvarsčius, kad žmonės įsipjautų ir susitvarstytų.

II. Padiskutuokite:

1. Kaip manai, ar Linui tikrai patinka tokia gamta? O kitiems žmonėms? O tau ar patiktų?
2. Ar tau yra tekę būti tokiam miške?
3. Kas būtų, jei kiekvienas žmogus, nuvažiavęs į mišką ar prie ežero, numestų po vieną nedidelį saldainio popieriuką ar kokią kitą mažą šiukšlę? Ar būna "mažų šiukšlių"? Ar numesta nedidelė šiukšlė (pavyzdžiui, saldainio popierėlis) yra problema? Kodėl?
4. Kas būtų, jei kiekvienas žmogus, nuvažiavęs į mišką ar prie ežero, pakeltų ir išmestų po vieną nedidelį saldainio popieriuką ar kokią kitą mažą šiukšlę?
5. Ar jūs šeimoje rūšiuojate? Kaip?
6. Ar žinai, kaip galima panaudoti daiktus, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodo šiukšlė? Pateik pavyzdžių. Jei mokiniams sunku sugalvoti, padeda mokytoja/s (galima piešti ant abiejų lapo pusių, pasidaryti žaislų iš makaronų ar batų dėžučių, tualetinio popieriaus tūtelį ir t.t.).

III. Projektas

1. Susitarkite, kad klasėje rinksite saldinių popieriukus (galima jų atsinešti ir iš namų). Paskirkite popieriukams atskirą dėžutę.

- Projekto tikslas - iš surinktų saldinių popieriukų pasigaminti girliandą, kuria puošite klasę per šventes (gimtadienius ir t.t.). Kokia girlianda bus, nutarkite patys. Atskirus girliandos elementus mokiniai gali gaminti individualiai, tačiau visa girlianda turėtų būti bendras visų kūrinys. Išklauskite visų nuomones ir pasiūlymus, tuomet priimkite bendrą sprendimą.
- Kai pririnksite pakankamai popieriukų, galite pradėti gaminti. Nesvarbu, kas kiek popieriukų įdėjo į dėžutę, prieš darant popieriukus pasidalinkite po lygiai, kad kiekvienas mokinys turėtų tokį patį popieriukų kiekį.
- Kai baigsite, aptarkite, kaip sekėsi dirbti bendrai. Kaip pavyko susitarti, kokią girliandą darysite? Ar išklusite visų nuomones? Kaip sekėsi pasidalinti popieriukus? Ar tau patiko kurti bendrą girliandą? Kodėl? Ar norėtum, kad visi mokyklos vaikai sukurtų bendrą girliandą ir ja papuoštų mokyklą? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Nusako, kas yra bendruomenė, pavyzdžiui, kas sudaro klasės bendruomenę (C3.1).	Kelia klausimus apie bendruomenės svarbą ir pateikia pavyzdžių, kada pasijuto bendruomenės nariu. Įvardija, kas sudaro mokyklos bendruomenę (C3.2).	Paaishkina, kodėl svarbu priimti kitoki Kitą ir kaip jaučiasi, kai pats yra priimamas. Padedamas domisi skirtingomis bendruomenėmis (C3.3).	Išvardija keletą skirtingų bendruomenių pavyzdžių. Reflektuoja bendruomenės svarbą savo gyvenime (C3.4).
Iš pavyzdžių atrinka situacijas, kuriose žmogus tinkamai rūšiuoja šiukšles. Kelia klausimą, kas padėtų klasėje tinkamai rūšiuoti šiukšles, išvardija, kokių priemonių reikėtų norint tinkamai rūšiuoti šiukšles (D3.1).	Pateikia keletą neigiamos žmogaus įtakos gamtai pavyzdžių. Kelia klausimus apie ekologiją. Kuria priemones šiukšlių rūšiavimo projektui (D3.2).	Pasako 3–4 taisykles, kurių laikosi išmesdamas šiukšles. Laikosi rūšiavimo taisyklių klasėje (šiukšlių rūšiavimo projekte) (D3.3).	Samprotauja ir paaishkina, kodėl svarbu rūšiuoti šiukšles, kuo šis veiksmas svarbus gamtai. Įgyvendina klasės šiukšlių rūšiavimo projektą, rezultatus aptaria su klasės draugais (D3.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C3.1 Mokinė,-ys įvardija, kas yra klasės bendruomenė. Skiria klasės bendruomenę nuo mokyklos bendruomenės.

C3.2 Mokinė,-ys įvardija kas yra klasės bendruomenė. Išklauso kitų nuomonę, eina į kompromisus, derinasi prie bendrų klasės interesų.

C3.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu išklausti kitų nuomonę, rasti kompromisą. Įvardija, kaip jaučiasi, kai kas nors kitas ar pats/pati yra priimamas/nepriimamas į bendruomenę.

C3.4 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu išklausti kitų nuomonę, rasti kompromisą. Įvardija, kaip jaučiasi, kai kas nors kitas ar pats/pati yra priimamas/nepriimamas į bendruomenę. Pateikia skirtingų bendruomenių pavyzdžių, įvardija savo patirtį jose.

D3.1 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, suvokia, kad numesta "maža šiukšlė" taip pat žalinga ir teršia aplinką.

D3.2 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, pateikia keletą žmogaus neigiamos ar teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių.

D3.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, reflektuoja savo elgesį, pateikia keletą jo paties ar šeimos neigiamos ir teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių.

D3.4 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, reflektuoja savo elgesį, pateikia keletą jo paties ar šeimos neigiamos ir teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių. Supranta rūšiavimo ir pakartotinio daiktų naudojimo naudą, pateikia pavyzdžių.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, technologijos, matematika.

Vertinama: pagal D3 pateiktus pasiekimų lygius vertinama pirmą užduoties dalis (1–3 užduoties punktai), pagal C3 pateiktus pasiekimų lygius vertinama antra užduoties dalis (4–7 užduoties punktai).

Šaltiniai: I ir II pratimo žingsniai parengti pagal R. Aškinytę. "Filosofija vaikams. Mokytojo knyga", Tyto alba, 2003, p. 39–40.

III žingsnio užduotis parengta pagal pratimą "Kam galima panaudoti saldainio popierėlį? // J. Sereičikienė, V. Kuzmickaitė, A. Meškauskienė, R. Aškinytė. Etika: Taip. Užrašai 1 klasei. Vilnius, Šviesa, 2020, psl. 48.

C4 Aš ir virtuali bendruomenė

Klasė: 2

Tema: Ko galiu išmokyti iš animacinių filmukų ir pasakų?

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kultūrinę kompetencijas.

Užduotis:

(prieš užduotį prisiminkite, kas tai yra tradicijos, kokių tradicijų vaikai laikosi namuose ar klasėje).

1. Nupiešk savo mėgstamiausią animacinio filmo ar pasakos veikėją, tuomet jį iškirpk. (Pastaba mokytojams – numatykite, kokio dydžio bus piešiniai, kad visų vaikų veikėjai būtų maždaug tokio pat dydžio).
2. Dideliame popieriaus lape ar lentoje nupieškite stalą, prie jo "susodinkite" (suklijuokite) visų vaikų mėgstamus veikėjus. (Pastaba mokytojams – nupieškite tokio dydžio stalą, kad tilptų visų vaikų veikėjai).
3. Papasakokite, kuo jūsų veikėjas ypatingas. Gal jis daro gerus darbus, yra linksmas, stiprus, gelbėja, padeda ir pan.? Ar tu norėtum būti toks, kaip tavo pasirinktas veikėjas? Kodėl? (Pastaba mokytojams – suteikite galimybę pasidalinti visiems mokiniams).
4. Sugalvokite, kokia tai bus šventė. (Pastaba mokytojams – šventė turėtų būti bendra, neišskirianti nei vieno veikėjo).
5. Vaišių stalas tuščias. Ant nedidelių popieriaus lapelių nupieškite savo veikėjo mėgstamą patiekalą, ir "padėkite" (priklijuokite) ant stalo. (Pastaba mokytojams – ant stalo turėtų tilpti visų veikėjų "vaišės").
6. Kokia yra tavo mėgstamiausia tradicija? Pabandykite visų vaikų pasiūlytas tradicijas pritaikyti ir savo veikėjų "šventėje". (Pastaba mokytojams – pagal vaikų pasiūlytas veikėjų tradicijas siūlykite papildyti bendrą piešinį).

Pasiekimų lygiai:

Išvardija, ko gali pasimokyti iš animacijos. Domisi per animaciją ar kitą vaizdinę edukacinę priemonę pateikta etnologine medžiaga. Svarsto, kas yra tradicijos (C4.1).	Diskutuoja su klasės draugais apie tradicijas animacijoje ar kitoje vaizdinėje edukacinėje medžiagoje (C4.2).	Savarankiškai pateikia tradicijų pavyzdžių animacijoje ar kitoje vaizdinėje edukacinėje medžiagoje (C4.3).	Savarankiškai interpretuoja ir kūrybiškai pristato savo mėgstamiausią tradiciją panaudodamas vaizdines priemones (pavyzdžiui, fotografijas) (C4.4).
---	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C4.1 Mokinė,-ys įvardija savo mėgstamiausią animacinio filmo ar pasakos veikėją, apibūdina, kuo pasirinktas veikėjas ypatingas ir ko iš jo būtų galima pasimokyti.

C4.2 Mokinė,-ys diskutuoja su klasės draugais apie tradicijas animacijoje ar pasakose.

C4.3 Mokinė,-ys savarankiškai pateikia tradicijų pavyzdžių iš matytų filmukų ar girdėtų pasakų.

C4.4 Mokinė,-ys pristato savo mėgstamiausią tradiciją, kūrybiškai pritaiko savo ir kitų pasiūlytas tradicijas veiklai (mylimiausių veikėjų šventei) klasėje.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: pasaulio pažinimas.

Vertinama: pagal C4 pateiktus pasiekimų lygius.

D Santykis su pasauliu. Aš–Tai

D1 Aš ir augmenija

Klasė: 1

Tema: Kodėl svarbu rūpintis augalais?

Šia užduotimi siekiama ugdyti komunikacijos, pažinimo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetencijas. Pasirinkta užduotimi su augalu siekiama ugdyti gebėjimą komunikuoti tiek su gyva, tiek negyva gamta. Tokiu būdu išplečiamos pasaulio ir jo supratimo ribos: pasaulis yra ne tik žmonės, bet ir gamta, kuri reikalauja rūpesčio etikos.

Užduotis:

1. Įsivaizduok, kad staiga išnyktų visi augalai – tiek laukiniai, tiek augantys soduose ar kambariuose. Papasakok, kaip tuomet atrodytų pasaulis – koks būtų vaizdas, spalvos, kvapai, garsai? Kaip, išnykus augalams, gyventų įvairūs gyvūnai ir žmonės?
2. Ar tu norėtum gyventi tokia pasaulyje? Kodėl?
3. Ką tu galėtum padaryti, kad pasaulyje būtų kuo daugiau augalų?
4. Ar tu esi bandęs/bandžiusi auginti kokį nors augalą? Papasakok, kaip juo rūpinaisi.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie augalus, apie jų svarbą žmogui ir planetai (D1.1).	Diskutuoja apie augalijos reikšmę žmogui ir planetai (D1.2).	Pasako 2–3 argumentus, kodėl svarbu rūpintis augalais, kokią naudą tai teikia žmogui ir planetai (D1.3).	Bando augalą auginti praktiškai (D1.4).
---	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D1.1 Mokinė,-ys kelia klausimus apie augalus, apie jų svarbą žmogui ir planetai.

D1.2 Mokinė,-ys diskutuoja apie augalijos reikšmę žmogui ir planetai.

D1.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu rūpintis augalais, kokią naudą tai teikia žmogui ir planetai.

D1.4 Mokinė,-ys išbando augalo auginimą praktiškai.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, pasaulio pažinimas.

Vertinama: pagal D1 pateiktus pasiekimų lygius.

D2 Aš ir gyvūnija

Klasė: 1

Tema: Kodėl svarbu rūpintis gyvūnais?

Šia užduotimi siekiama ugdyti komunikacijos, pažinimo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetencijas. Pasirinkta užduotimi su gyvūnais siekiama ugdyti gebėjimą komunikuoti tiek su gyva, tiek negyva gamta. Tokiu būdu išplečiamos pasaulio ir jo supratimo ribos: pasaulis yra ne tik žmonės, bet ir gamta, kuri reikalauja rūpesčio etikos.

Užduotis:

1. Įsivaizduok, kad staiga išnyktų visi gyvūnai – tiek laukiniai, tiek naminiai. Papasakok, kaip tuomet atrodytų pasaulis – koks būtų vaizdas, spalvos, kvapai, garsai.
2. Ar tu norėtum gyventi tokia pasaulyje? Kodėl?
3. Ar tu esi bandęs/bandžiusi auginti kokį nors gyvūną? Papasakok, kaip juo rūpinaisi.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus apie naminius bei laukinius gyvūnus, apie jų svarbą žmogui ir planetai (D2.1).	Diskutuoja apie naminių bei laukinių gyvūnų reikšmę žmogui ir planetai (D2.2).	Pasako 2–3 argumentus, kodėl svarbu rūpintis naminiais ir laukiniais gyvūnais, kokią naudą tai teikia žmogui ir planetai (D2.3).	Pristato po 5 taisykles, kaip rūpintis naminiais ir laukiniais gyvūnais ir jiems nepakenkti. Svarsto, kodėl svarbu prisiimti atsakomybę už naminius gyvūnus (D2.4).
--	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D2.1 Mokinė, -ys kelia klausimus apie gyvūnus, apie jų svarbą žmogui ir planetai.

D2.2 Mokinė, -ys diskutuoja apie gyvūnijos reikšmę žmogui ir planetai.

D2.3 Mokinė, -ys įvardija kodėl svarbu rūpintis gyvūnais, kokią naudą tai teikia žmogui ir planetai.

D2.4 Mokinė, -ys pristato keletą taisyklių kaip saugoti naminius gyvūnus ir jiems nepakenkti. Svarsto kodėl svarbu prisiimti atsakomybę už naminius gyvūnus.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, pasaulio pažinimas.

Vertinama: pagal D2 pateiktus pasiekimų lygius.

D3 Aš ir ekologija

Klasė: 1

Tema: Brangus saldainio popierėlis

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kultūrinę, komunikacijos kompetencijas. Pasirinkta užduotimi su gyvūnu siekiama ugdyti gebėjimą komunikuoti tiek su gyva, tiek negyva gamta. Tokiu būdu išplečiamos pasaulio ir jo supratimo ribos: pasaulis yra ne tik žmonės, bet ir gamta, kuri reikalauja rūpesčio etikos. Pasirenkamos kasdienės situacijos ir jos analizuojamos etinio elgesio požiūriu.

Užduotis:

I. Perskaitykite istoriją:

Kartą Linas su tėvais nuvažiavo prie ežero. Norėjo pabėgioti, bet kiek bėgo, vis užkliūdavo už tuščio limonado butelio ir pargriūdavo. Kai atsistodavo, būdavo aplipęs saldinių popieriukais.

Linas nutarė prisėsti ir ramiai pasėdėti, bet nebuvo kur. Visur mėtėsi nešvarūs popieriai ir maišeliai nuo traškučių. O dar besizvalgydamas užlipo ant stiklo ir įsipjovė koją.

Linas sako:

–Nieko čia tokio, kad miškas toks nešvarus. Dar geriau – nereikia net savo kamuolio atsivežti. Gali tuščius butelius paspardyti. Ir puošti atvažiuojant į mišką nereikia – prilips saldainio popieriukas, ir būsi pasipuošęs. Kuo tų popieriukų daugiau prilips, tuo gražiau atrodysi. Nieko čia tokio, kad nėra net kur prisėsti - aš jaunas, galiu ir pastovėti. Pasėdėsiu namie. Ir kad įsipjoviau, nieko baisaus – mama sutvarstys ir bus gerai. Tam fabrikai ir gamina tvarsčius, kad žmonės įsipjautų ir susitvarstytų.

II. Padiskutuokite:

1. Kaip manai, ar Linui tikrai patinka tokia gamta? O kitiems žmonėms? O tau ar patiktų?
2. Ar tau yra tekę būti tokiam miške?
3. Kas būtų, jei kiekvienas žmogus, nuvažiavęs į mišką ar prie ežero, numestų po vieną nedidelį saldainio popieriuką ar kokią kitą mažą šiukšlę? Ar būna "mažų šiukšlių"? Ar numesta nedidelė šiukšlė (pavyzdžiui, saldainio popierėlis) yra problema? Kodėl?
4. Kas būtų, jei kiekvienas žmogus, nuvažiavęs į mišką ar prie ežero, pakeltų ir išmestų po vieną nedidelį saldainio popieriuką ar kokią kitą mažą šiukšlę?
5. Ar jūs šeimoje rūšiuojate? Kaip?
6. Ar žinai, kaip galima panaudoti daiktus, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodo šiukšlė? Pateik pavyzdžių. Jei mokiniams sunku sugalvoti, padeda mokytoja/s (galima piešti ant abiejų lapo pusių, pasidaryti žaislų iš makaronų ar batų dėžučių, tualetinio popieriaus tūtelį ir t.t.).

III. Projektinis darbas.

1. Susitarkite, kad klasėje rinksite saldinių popieriukus (galima jų atsinešti ir iš namų). Paskirkite popieriukams atskirą dėžutę.
2. Projekto tikslas - iš surinktų saldinių popieriukų pasigaminti girliandą, kuria puošite klasę per šventes (gimtadienius ir t.t.). Kokia girlianda bus, nutarkite patys. Atskirus girliandos elementus mokiniai gali gaminti individualiai, tačiau visa girlianda turėtų būti bendras visų kūrinys. Išklausykite visų nuomones ir pasiūlymus, tuomet priimkite bendrą sprendimą.
3. Kai pririnksite pakankamai popieriukų, galite pradėti gaminti. Nesvarbu, kas kiek popieriukų įdėjo į dėžutę, prieš darant popieriukus pasidalinkite po lygiai, kad kiekvienas mokinys turėtų tokį patį popieriukų kiekį.
4. Kai baigsite, aptarkite, kaip sekėsi dirbti bendrai. Kaip pavyko susitarti, kokią girliandą darysite? Ar išklusite visų nuomones? Kaip sekėsi pasidalinti popieriukus? Ar tau patiko kurti bendrą girliandą? Kodėl? Ar norėtum, kad visi mokyklos vaikai sukurtų bendrą girliandą ir ją papuoštų mokyklą? Kodėl?

Pasiekimų lygiai:

Nusako, kas yra bendruomenė, pavyzdžiui, kas sudaro klasės bendruomenę (C3.1).	Kelia klausimus apie bendruomenės svarbą ir pateikia pavyzdžių, kada pasijuto bendruomenės nariu. Įvardija, kas sudaro mokyklos bendruomenę (C3.2).	Paaishkina, kodėl svarbu priimti kitokį Kitą ir kaip jaučiasi, kai pats yra priimamas. Padedamas domisi skirtingomis bendruomenėmis (C3.3).	Išvardija keletą skirtingų bendruomenių pavyzdžių. Reflektuoja bendruomenės svarbą savo gyvenime (C3.4).
Iš pavyzdžių atrinka situacijas, kuriose žmogus tinkamai rūšiuoja šiukšles. Kelia klausimą, kas padėtų klasėje tinkamai rūšiuoti šiukšles, išvardija, kokių priemonių reikėtų norint tinkamai rūšiuoti šiukšles (D3.1).	Pateikia keletą neigiamos žmogaus įtakos gamtai pavyzdžių. Kelia klausimus apie ekologiją. Kuria priemones šiukšlių rūšiavimo projektui (D3.2).	Pasako 3–4 taisykles, kurių laikosi išmesdamas šiukšles. Laikosi rūšiavimo taisyklių klasėje (šiukšlių rūšiavimo projekte) (D3.3).	Samprotauja ir paaishkina, kodėl svarbu rūšiuoti šiukšles, kuo šis veiksmas svarbus gamtai. Įgyvendina klasės šiukšlių rūšiavimo projektą, rezultatus aptaria su klasės draugais (D3.4).

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C3.1 Mokinė,-ys įvardija, kas yra klasės bendruomenė. Skiria klasės bendruomenę nuo mokyklos bendruomenės.

C3.2 Mokinė,-ys įvardija kas yra klasės bendruomenė. Išklauso kitų nuomonę, eina į kompromisus, derinasi prie bendrų klasės interesų.

C3.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu išklausti kitų nuomonę, rasti kompromisą. Įvardija, kaip jaučiasi, kai kas nors kitas ar pats/pati yra priimamas/nepriimamas į bendruomenę.

C3.4 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu išklausti kitų nuomonę, rasti kompromisą. Įvardija, kaip jaučiasi, kai kas nors kitas ar pats/pati yra priimamas/nepriimamas į bendruomenę. Pateikia skirtingų bendruomenių pavyzdžių, įvardija savo patirtį jose.

D3.1 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, suvokia, kad numesta "maža šiukšlė" taip pat žalinga ir teršia aplinką.

D3.2 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, pateikia keletą žmogaus neigiamos ar teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių.

D3.3 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, reflektuoja savo elgesį, pateikia keletą jo paties ar šeimos neigiamos ir teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių.

D3.4 Mokinė,-ys įvardija kodėl svarbu nešiukšlinti, reflektuoja savo elgesį, pateikia keletą jo paties ar šeimos neigiamos ir teigiamos įtakos gamtai pavyzdžių. Supranta rūšiavimo ir pakartotinio daiktų naudojimo naudą, pateikia pavyzdžių.

Ugdamos kompetencijos: Pažinimo, pilietiškumo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kultūrinė, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, technologijos, matematika.

Vertinama: pagal D3 pateiktus pasiekimų lygius vertinama pirmą užduoties dalis (1–3 užduoties punktai), pagal C3 pateiktus pasiekimų lygius vertinama antra užduoties dalis (4–7 užduoties punktai).

Šaltiniai: I ir II pratimo žingsniai parengti pagal R. Aškinytę. "Filosofija vaikams. Mokytojo knyga", Tyto alba, 2003, p. 39-40.

III žingsnio užduotis parengta pagal pratimą "Kam galima panaudoti saldainio popierėlį? // J. Sereičikienė, V. Kuzmickaitė, A. Meškauskienė, R. Aškinytė. Etika: Taip. Užrašai 1 klasei. Vilnius, Šviesa, 2020, psl. 48.

D4 Ekologinių problemų raiška virtualybėje

Klasė: 1

Tema: kaip gyvena gyvūnai - pasakų veikėjai ir gyvūnai miške?

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinę kompetencijas. Pažinimo kompetencijos prasme mokiniai susipažįsta su gyvūno gyvenimu ir jį lygina su žmogaus. Animacinis filmas pateikia antropologizuotą gyvūno gyvenimo paveikslą ir mokiniai ugdomi gebėjimą šią problemą kritiškai įvertinti. socialinė, emocinės ir sveikos gyvensenos prasme mokiniai užduotimi ugdomi supratimą, kad gyvūnai ir žmonės gyvena bendroje aplinkoje; kūrybiškumo kompetencijos prasme - žmogaus jausenos kūrybiškai perkeliama ir pritaikoma gyvūnui, t.y. pritaikoma kitame kontekste. Komunikacinės kompetencijos prasme mokiniai ugdomi gebėjimą diskutuoti, perduoti savo žinias kitam.

Užduotis: išklauskite mokytojo, o skaitomą S. Kozlovo knygos "Ežiukas rūke" pasaką "Pokalbis". Kokie gyvūnai veikia šioje pasakoje? Kur jie gyvena? Ką veikia? Įsidėmėk kuo daugiau pasakos detalių ir jas nupiešk. Pavaizduok ne tik pasakos veikėjus, bet ir atmosferą, pagrindinę pasakos mintį. Kartu su klasės draugais pasvarstyk, kokios problemos kyla miške gyvenantiems gyvūnams? Pagalvok su draugais: gyvūnai nekalba žmonių kalba, tai iš kur galiu žinoti kaip jie jaučiasi ir pan.? O gal gyvūnai, pasakose kalbantys žmonių kalba, kalba apie mūsų jausenas? Palyginkite žinomų gyvūnų skleidžiamus garsus ir mūsų kalbą skirtingose situacijose.

Pasiekimų lygiai:

Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip ekologinės problemos pateikiamos vaizdinėse priemonėse (plakatuose, socialinėse reklamuose, animacijoje) artimiausioje aplinkoje (D4.1).	Kelia klausimus, kodėl svarbu apie ekologines problemas kalbėti ir vaizdinėmis priemonėmis (plakatuose, socialinėse reklamuose, animacijoje) (D4.2).	Kartu su klasės draugais svarsto idėjas, kaip galima atkreipti žmonių dėmesį į ekologines problemas per vaizdinėmis priemonėmis (D4.3).	Kartu su klasės draugais kuria vaizdines priemones, kurios atkreiptų žmonių dėmesį į ekologines problemas (D4.4).
--	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

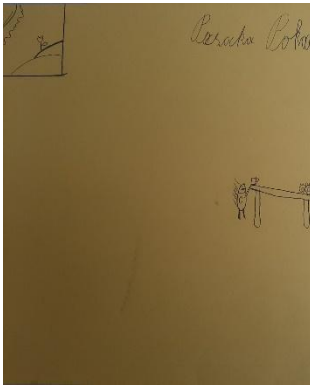
D4.1 Mokinys, -ė nupiešia tik vieną ar kelias atskiras pasakos detales, nesujungia jų į bendrą pasakos mintį/idėją.

D4.2 Mokinys, -ė nupiešia daugiau atskirų pasakos detalių, bet nesujungia jų į bendrą pasakos mintį/idėją.

D4.3 Mokinys, -ė nupiešia pagrindinę pasakos mintį/idėją, apjungiančią atskiras pasakos detales, įvardija su kokia problema gali susidurti miške gyvenantys gyvūnai.

D4.4 Mokinys, -ė nupiešia ne tik pagrindinę pasakos mintį/idėją, bet ir pasakos atmosferą, užfiksuoja daug įvairių pasakos detalių, įvardija kelias problemas, kurios gali kilti miške gyvenantiems gyvūnams, svarsto, ar žmogus gali padėti miško gyventojams.

Darbų pavyzdžiai pagal pasiekimų lygius:

Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
			
Nupiešta tik viena pasakos detalė.	Nupieštos kelios pasakos detalės.	Nupiešta pagrindinė pasakos mintis/idėja. Taip pat žodžiu įvardija su kokia problema gali susidurti miške gyvenantys gyvūnai.	Nupiešta pagrindinė pasakos mintis/idėja ir pasakos atmosfera, įvardija kelias problemas, kurios gali kilti miške gyvenantiems gyvūnams, svarsto, ar žmogus gali padėti miško gyventojams.

(Medžiaga iš KTU Vaižganto progimnazijos archyvo)

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė.

Vertinima: pagal D.4 pateiktus pasiekimų lygius. Pagrindiniai kriterijai - gebėjimas įsiklausyti, ir perteikti pasakos simbolius piešinyje. Gebėjimas įvardinti kaip miške gyvena pasakų herojai bei tikri gyvūnai, kokia žmogaus pagalba jiems reikalinga.

Šaltiniai: Kozlov S. *Ežiukas rūke. Nieko rimto*. Vilnius. 2010.

9.2. 3–4 klasės

A Saviugda ir savisauga. Aš–Asmuo

A1 Pažįsta savo unikalumą

Klasė: 3-4

Tema: Kas būtų, jeigu būčiau kitoks?

Šia užduotimi siekiama ugdyti tokias kompetencijas kaip: pažinimo, kūrybiškumo, komunikavimo. Pažinimo kompetencijos prasme mokiniai ugdomi gebėjimą suprasti save, savo asmenį per įsivaizduojamą pokytį (kas būtų jeigu mano vardas, aplinka būtų kita ir pan.). Minėta prasme yra ugdomasi ir kūrybiškumo kompetenciją. Komunikavimo kompetencijos ugdymasis atsiskleidžia per pokalbį, diskusiją, mokinių bendravimą vienas su kitu.

Užduotis: Mokiniai kviečiami svarstyti įvairius klausimus, prasidedančius "Kas būtų, jei...". Kas būtų, jei mano vardas būtų kitoks? Kas būtų, jei mano draugai būtų kiti? Kas būtų, jei mano pomėgiai būtų kitokie, nei dabar? Kas būtų, jei gyvenčiau kitoje šalyje? Kas būtų, jei neturėčiau/turėčiau savo augintinių? Ar įmanoma atsakyti į šiuos klausimus? Ar būčiau kitoks, jei keistųsi įvairios aplinkybės? Kada žmogus keičiasi? Pirma užduoties dalis – mokiniai atsako į šiuos klausimus žodžiu, bei svarsto kaip save geriausiai pristatyti, kaip pristatyti savo pomėgius, antra užduoties dalis - nupiešti savo savitumą, pavyzdžiui, savo mėgstamiausią pomėgį, ką jis/ji daro kitaip ir pan., vėliau piešiniai sudedami vienas šalia kito ir mokiniai svarsto kuo jie panašūs vieni į kitus, kuo skiriasi.

Pasiekimų lygiai:

Iš pasiūlytų verbalinių ir neverbalinių komunikacinių priemonių pasirenka būdą prisistatyti, pateikia pavyzdžių apie savo veiklas ir pomėgius (A1.1).	Nupiešia arba nubraižo schemą arba aprašo savo savybes, charakterį, unikalius bruožus (A1.2).	Pristato savo piešinį, papasakoja apie savo unikalumą ir išklauso kitų pristatymus bei išvardija keletą panašumų į kitus ir keletą skirtumų (A1.3).	Naudodamasis refleksiniais klausimais reflektuoja savo savitumą (kas aš esu ir kodėl aš toks?) ir kūrybiškai (verbaliai ir neverbaliai) jį atskleidžia draugų grupei (A1.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A1.1 Mokinė,-ys atsako į dalį užduoties klausimų, papasakoja apie savo pomėgius.

A1.2 Mokinė,-ys atsako į užduoties klausimus, papasakoja apie savo pomėgius, įvardija savo savitumą, unikalumą, kuo jis/ji unikalus/i?

A1.3 Mokinė,-ys atsako į užduoties klausimus, papasakoja apie savo pomėgius, įvardija savo savitumą, unikalumą, kuo jis/ji unikalus/i, domisi kuo kiti išskirtiniai, svarsto ir diskutuoja su klasės draugais apie skirtumus ir panašumus.

A1.4 Mokinė,-ys atsako į užduoties klausimus, papasakoja apie savo pomėgius, įvardija savo savitumą, unikalumą, kuo jis/ji unikalus/i, domisi kuo kiti išskirtiniai, svarsto ir diskutuoja su klasės draugais apie skirtumus ir panašumus, nupiešia ar kitomis kūrybinėmis vizualinėmis priemonėmis vaizduoja savo savitumą.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, kūrybiškumo, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: dailė, lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal A1 vertinimo kriterijus.

A2 Pažįsta savo jausmus

Klasė: 4

Tema: Mano emocijos

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo, socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinę kompetencijas. Pažinimo kompetencijos prasme mokiniai analizuoja emocijas, remdamiesi kino filmu; socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos prasme mokiniai ugdomi gebėjimą emocijas vizualizuoti, t.y. perteikti jas kitam remiantis vaizdu ir taip ugdomasi minėta kompetencija; kūrybiškumo kompetencijos prasme - pasitelkiamas judantis ir statiškas vaizdai, siekiant pavaizduoti, objektyvuoti emocijas.

Užduotis: peržiūrėkite filmo "Išvirkščias pasaulis" ištrauką. Kokias emocijas bei jausmus atstovauja pagrindiniai veikėjai? Padiskutuokite klasėje: kaip šie veikėjai atrodo? Kodėl jie tokie? Ar galime veikėjus suskirstyti į teigiamus ir neigiamus? Jei ne, kodėl? Padiskutavę, pabandykite nupiešti kaip atrodo jūsų emocijos. Stenkitės piešti autentiškai, galbūt jūsų emocijos ir jausmai atrodys visai kitaip, nei filmo veikėjai. Gal prisimenate kokį nors eilėraštį ar literatūros kūrinių (pasaką), kuris vaizduotų emocijas? Ar galėtumėte tokią ištrauką pritaikyti savo piešiniui?

Pasiekimų lygiai:

Atpažįsta ir geba įvardinti pagrindines teigiamas ir neigiamas emocijas ir jausmus. Padedamas analizuoja, kas lemia jų atsiradimą. Kelia klausimus apie tai, kas yra savistaba (A2.1).	Analizuoja įvairias mokytojo pateikiamas simuliacines situacijas ir pateikia ne mažiau negu du pavyzdžių, kaip galima tinkamai išreikšti teigiamas ir neigiamas emocijas. Iš duotų pavyzdžių pasirenka sau tinkamą savistabos būdą (A2.2).	Mokytojo padedama apibūdina gyvenimo džiaugsmo sąvoką ir savarankiškai pateikia konkrečių pavyzdžių, kas jam kelia gyvenimo džiaugsmą. Taiko savistabos įgūdį (A2.3).	Pateikia pavyzdžių, kur galima kreiptis pagalbos, jei nesupranti savo jausmų ar nežina, kaip tinkamai juos išreikšti. Moka taikyti keletą savistabos būdų (A2.4).
--	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

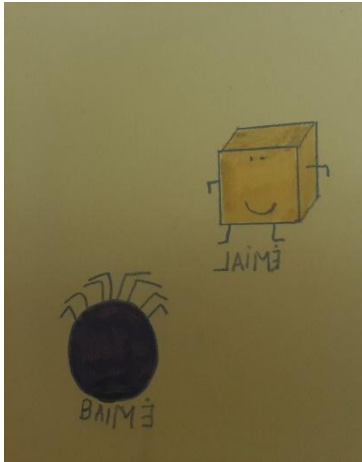
A2.1 Mokinė,-ys nupiešia tik vieną ar kelias skirtingas emocijas, atkartoja matyto filmo veikėjus.

A2.2 Mokinė,-ys nupiešia kelias ar daugiau emocijų, tačiau atkartoja matyto filmo veikėjus.

A2.3 Mokinė,-ys nupiešia kelias pagrindines emocijas, jas nupiešia autentiškai, įvardija būdą kaip išreikšti neigiamas emocijas. Apibūdina kas yra gyvenimo džiaugsmas.

A2.4 Mokinė,-ys autentiškai nupiešia savo emocijas, geba įvardinti ir nupiešti daugiau įvairių emocijų, jausmų. Įvardija keletą skirtingų būdų kaip išreikšti neigiamas emocijas. Apibūdina kas yra gyvenimo džiaugsmas.

Darbų pavyzdžiai pagal pasiekimų lygius:

Slenkstinis lygis	Patenkinamas lygis	Pagrindinis lygis	Aukštesnysis lygis
			
Nupieštos tik dvi emocijos, nenaudojamos spalvos.	Nupieštos pagrindinės emocijos, naudojamos spalvos, tačiau atkartojama filmo ištraukoje matyti veikėjai.	Nupieštos ne visos emocijos, tačiau nupiešta autentiškai, neatkartojami filmo veikėjai. Taip pat įvardija būdą kaip išreikšti neigiamas emocijas. Apibūdina kas yra gyvenimo džiaugsmas.	Nupiešta autentiškai, neatkartojami filmo veikėjai, įtrauktos papildomos emocijos, jausmai, mąstymas. Taip pat įvardija keletą skirtingų būdų kaip išreikšti neigiamas emocijas. Apibūdina kas yra gyvenimo džiaugsmas, įvardija kas jam/jai jį teikia.

(Medžiaga iš KTU Vaižganto progimnazijos archyvo)

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, komunikacinė.

Vertinima: pagal A.2 pateiktus pasiekimų lygius. Pagrindiniai kriterijai - emocijų atpažinimas ir įvardijimas, gebėjimas įvardinti neigiamų emocijų iškvėpavimo būdus, apibūdinti kas teikia džiaugsmą, taip pat labai svarbus atlikto darbo autentiškumas, kūrybiškumas.

Šaltiniai: Filmą "Išvirkščias pasaulis" („Inside Out“). „Walt Disney Pictures“. JAV, 2015.

A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų

Klasė: 3-4

Tema: Ar žinau, kas man kelia grėsmę?

Užduotimi siekiama ugdyti komunikavimo, pažinimo, kūrybinę kompetencijas. Komunikacijos kompetencijos prasme mokiniai ugdomi gebėjimą vidinį jausmą-valią perteikti kitam asmeniui; pažinimo kompetencijos prasme mokiniai susipažįsta su valios fenomenu; kūrybiškumo kompetencijos prasme - vidinis fenomenas ne tik įvardijamas, bet ir vizualizuojamas.

Užduotis:

Pirma užduoties dalis – diskusija žodžiu. Diskusiniai klausimai:

Ar žinau kas yra valia? Kaip ją apibūdinti, kaip pavaizduoti? Ar valios neturėjimas gali būti susijęs su pavojingomis, keliančiomis grėsmę situacijomis? Kam valia reikalinga mūsų kasdienybėje? Kam valia reikalinga Tau?

Antra užduoties dalis – mokiniai savais žodžiais apibūdina ir užrašo kas yra valia ir kada ji reikalinga.

Trečia užduoties dalis – mokiniai argumentuoja kodėl svarbu saugoti savo sveikatą ir formuoti sveikos gyvensenos įpročius.

Ketvirta užduoties dalis – kaip valia susijusi su emocijomis ir jų valdymu? Mokiniai kviečiami prisiminti situaciją, kada reikėjo valios suvaldyti savo emocijas, pavyzdžiui, pabaigti darbą iki galo, nešaukti ant kito ir pan.

Pasiekimų lygiai:

Remdamasis savo kasdiene patirtimi, įgytomis žiniomis, atpažįsta sudėtingas situacijas, kuriose reikia saugotis, žino, kas yra valia, ir supranta valios svarbą veikloje ir mąstyme (A3.1).	Analizuoja ir savais žodžiais apibūdina valią (ką reiškia „aš galiu?“, „aš noriu“ ir pan.), pateikia pavyzdžių, kada kantrybė ir ištvermė yra labai reikalingos, supranta asmenines ribas (A3.2).	Išvardija 2–3 taisykles, kurios padėtų palaikyti emocinę pusiausvyrą (nepasiduoti impulsyviai reakcijai ir elgsenai) bei 5 taisykles, kurios padėtų palaikyti fizinį aktyvumą. Išsako 2–3 argumentus, kodėl žalingi įpročiai yra kenksmingi, ir pataria, kaip jų vengti (pvz., saldumynų ir gazuotų gėrimų) (A3.3).	Kontroliuoja savo emocijas ir neperkelia jų kitiems („jei pykstu – nešaukiu ant kito“ ir pan.), parodo savo nepritarimą žodiniam ir fiziniam smurtui; atlikdamas įvairias užduotis rodo valią ir ištvermingumą (užbaigia darbą iki galo) (A3.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A3.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

A3.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

A3.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

A3.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: komunikavimo, pažinimo, kūrybinė.

Integraciniai ryšiai: pasaulio pažinimas, lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal A3 pasiekimų lygius.

A4 Aš ir virtualumas**Klasė: 3-4****Tema: Kuo virtuali erdvė skiriasi nuo realaus pasaulio?**

Užduotimi ugdosi tokios kompetencijos kaip pažinimo ir kūrybinė. Pažinimo kompetencijos prasme mokiniai ugdosi į virtualybės ir tikrovės santykį žvelgti problemiška, t.y. šių dviejų sričių atskyrimo problemiškas. Kūrybiškumo kompetencijos prasme naudojamos vizualiniais modeliais, pasiskolintais iš matematikos srities, t.y. jie taikomi kitame kontekste.

Užduotis:**Pirma užduoties dalis:**

Diskusija, kuri gali būti vedama naudojantis šiais klausimais:

Kas yra virtuali erdvė? Kaip ją apibūdintum?

Kas nėra virtuali erdvė?

Kuo virtuali erdvė skiriasi nuo realybės?

Kuo kompiuterinis žaidimas skiriasi nuo stalo žaidimo?

Ar virtualioje erdvėje gali prarasti laiko pojūtį? Ar gali prarasti laiko pojūtį bežaidžiant stalo žaidimą?

Antra užduoties dalis:

Su mokytojos,-o pagalba įvardija 3-5 situacijas virtualioje erdvėje, kurios yra nesaugios, keliančios pavojų.

Trečia užduoties dalis:

Pagal pateiktą pavyzdį iš popieriaus pasigaminkite matematikoje naudojamą Möbiuso juostą:

Pasigaminę juostą paimkite rašiklį ir veskite liniją juostos paviršiumi. Pagalvokite kokį rezultatą gavote ir kaip jį apibūdintumėte? Ar nėra taip, kad šis vienpusis paviršius neblogai apibūdina virtualios ir (tikros) tikrovės santykį? Ar įmanoma vienareikšmiškai nusakyti kur yra geroji, o kur “kita” (išvirkštinė, ar atvirkštinė) pusė? Pabandykite apibūdinti šitą fenomeną. Pagalvokite ir pasvarstykite kas vis tik skiria tikrovę nuo virtualybės? O gal jų neįmanoma atskirti?

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja, ar visuomet virtualioje erdvėje yra saugu, ar moka saugoti savo asmeninius duomenis, ar žino, kad tai yra svarbu.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus, kas yra virtuali erdvė, kokios jos galimybės, kaip planuoti naudojimosi kompiuteriu laiką (A4.1).	Elementarius virtualios erdvės veikimo principus suvokia pats, o sudėtingesnius su mokytojo pagalba, žino bei orientuojasi virtualioje erdvėje (kur yra saugu man, kur yra reikalinga medžiaga mokymuisi) (A4.2).	Mokydamasis saugiai naudojasi virtualios erdvės galimybėmis (suranda reikiamą vaizdą, mokomąjį tekstą), savarankiškai suplanuoja užduočių atlikimo laiką virtualioje erdvėje (A4.3).	Mokytojo padedamas įvertina savo santykį su virtualia erdve: ar ji skatina užmiršti laiko pojūtį? Ar kenkia mano buvimui ir santykiams su šeima, draugais tikrovėje? Neatskleidžia asmeninės informacijos apie save, šeimą ir draugus internete (A4.4).
--	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

A4.1 Mokinė, -ys atlieka pirmą užduoties dalį.

A4.2 Mokinė, -ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

A4.3 Mokinė, -ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

A4.4 Mokinė, -ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, kūrybinė.

Integraciniai ryšiai: Pasaulio pažinimas, informatika.

Vertinama: Pagal A4 pasiekimų lygius.

B Dialoginis bendravimas. Aš–Tu

B1 Kitas kaip draugas

Klasė: 3-4

Tema: Draugystės džiaugsmas ir iššūkiai

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Kartu su mokytoja, -u svarsto kas yra empatija, kokia jos svarba žmogaus gyvenime, kodėl empatija svarbi kalbant apie draugystę?

Antra užduoties dalis:

Svarsto, pateikia pavyzdžių kada santykiyje su draugais jaučiasi gerai, kada blogai? Suformuluoja, užrašo. Kartu su mokytoja, -u diskutuoja kas yra manipuliacija, kodėl santykiyje su draugais kartais kyla manipuliacijos, ką tada daryti, kaip elgtis?

Trečia užduoties dalis:

Aprašo arba nupiešia konkretų pavyzdį, kuomet reikėjo empatiškai atjausti Kitą, o gal pati/pats buvo empatiškai atjaustas Kito?

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja draugystės reikšmę savo gyvenime, apmąsto empatijos sąvoką, įvardija konkretų empatijos pavyzdį. Taip pat įvardija konkretų pavyzdį, kuomet santykiuose su draugais jautėsi blogai, galbūt pritrūko empatijos ar buvo manipuluojama.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimą, ką reiškia būti empatišku, kodėl tai svarbu. Svarsto, kada santykis tarp draugų gali peraugti į manipuliacijas, domisi tokio santykio žala (B1.1).	Paaishkina, kodėl svarbu Kitą atjausti, supranta empatijos, atjautos reikšmę santykiuose. Padedamas pateikia keletą manipuliacijų (draugystės santykiuose) pavyzdžių (B1.2).	Savarankiškai pateikia empatijos kasdienybėje pavyzdžių, papasakoja, kokia empatijos reikšmė žmogui. Savarankiškai apibūdina manipuliacijų atvejus (draugystės santykiuose), svarsto, kokia tokio santykio žala (B1.3).	Reflektuoja empatijos reikšmę savo gyvenime, pasakoja klasės draugams, kodėl svarbu būti empatiškam. Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip pasipriešinti manipuliacijoms (draugystės santykiuose) (B1.4).
--	--	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B1.1 Mokinė, -ys atlieka pirmą užduoties dalį.

B1.2 Mokinė, -ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

B1.3 Mokinė, -ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

B1.4 Mokinė, -ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: pasaulio pažinimas.

Vertinama: Pagal B1 pasiekimo lygius.

Kitas kaip artimas

Klasė: 3-4

Tema: Kaip sprendžiu konfliktus?

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Kartu su mokytoja, -u diskutuoja šiais klausimais: Kuo meilė skiriasi nuo draugystės? O kuo panaši? Kaip dažnai kalbuosi su savo šeimos nariais? Su kuriais daugiausia? Apie ką? Ar moku tinkamai bendrauti su mokytoju kaip su vyresniu žmogumi? Kokių bendravimo taisyklių laikaisi?

Antra užduoties dalis:

Užsirašo keletą minčių dėl ko šeimoje ar mokykloje kyla konfliktai, gal žino, kaip juos galima spręsti? Užsirašytas mintis aptaria su mokytoja, -u ir klasės draugais, kartu diskutuoja.

Trečia užduoties dalis:

Nupiešia savo šeimos narius ir įvardija kaip palaiko gerą santykį su kiekvienu iš jų (padeda, padėkoja, apkabina ir pan.)

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja kodėl svarbu palaikyti gerus santykius šeimoje ir mokykloje. Įvardija keletą būdų kaip spręsti nedidelę konfliktinę situaciją ar į ką kreiptis pagalbos, jei nežino kaip šią situaciją išspręsti.

Pasiekimų lygiai:

Paaishkina, kodėl svarbu vertinti meilės ryšį tarp artimųjų. Kelia klausimus apie tarpusavio pagalbą	Pateikia meilės išraiškos pavyzdžių šeimos santykiuose (pagalba, išklausa, rūpestis ir pan.). Pateikia 2–3	Pateikia 3–4 pavyzdžius iš savo kasdienybės, kada šeimos nariai padeda vieni kitiems.	Reflektuoja meilės ryšio, tarpusavio pagalbos šeimoje svarbą. Padedamas reflektuoja gerų santykių šeimoje
--	--	---	---

šeimose. Svarsto, kokios problemos (konfliktinės situacijos) gali kilti santykiuose su suaugusiais šeimos nariais, taip pat su mokytojais (B2.1).	pavyzdžius, kaip žmonės padeda vieni kitiems šeimose ir kodėl tai yra svarbu. Pasako 2–3 pavyzdžius, kaip spręsti konfliktus su suaugusiais šeimos nariais bei mokytojais (B2.2).	Pateikia pavyzdžių, kaip išspręsti nedidelę konfliktinę situaciją su suaugusiu šeimos nariu, taip pat su mokytoju (B2.3).	svarbą, domisi, kaip išvengti nedidelių konfliktinių situacijų su suaugusiais šeimos nariais, taip pat su mokytojais (B2.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B2.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

B2.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

B2.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

B2.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: Pažinimo, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: Pasaulio pažinimas.

Vertinama: Pagal B2 pasiekimų lygius.

B3 Kitas kaip svetimas

Klasė: 3-4

Tema: Sutinku nepažįstamą žmogų, kaip elgtis?

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Kartu su mokytoja,-u aptaria, diskutuoja kaip elgtis, jei sutinki nepažįstamą žmogų (kaimyną, kitos klasės mokytoją ar mokinį, mokyklos darbuotoją ir t.t.). Kodėl svarbu pasisveikinti, kaip palaikyti trumpą pokalbį?

Antra užduoties dalis:

Pasiskirsto grupelėmis po 2-3 mokinius ir pasiskirstę vaidmenimis suvaidina trumpą pokalbį su nepažįstamuoju.

Trečia užduoties dalis:

Suvaidintą pokalbį pristato klasės draugams. Klausosi vieni kitų vaidinamų pokalbių.

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja kas lengva, kas sunku norint palaikyti pokalbį su nepažįstamuoju? Ar visuomet būni mandagus tokioje situacijoje?

Pasiekimų lygiai:

Užduoda mandagų klausimą Kitam (kaimynui, kitos klasės mokiniui, kitos klasės mokytoju ir pan.). Kelia klausimus apie žmonių kitoniškumą, savitumą, svarsto, kodėl svarbu juos priimti tokius, kokie jie yra. Svarsto, kodėl kartais dėl to kyla konfliktai (B3.1).	Palaiko mandagų pokalbį su Kitu (kaimynu, kitos klasės mokiniu, kitos klasės mokytoju ir pan.). Paaiškina, kodėl svarbu priimti Kito kitoniškumą. Svarsto, kada konfliktas perauga į patyčias (B3.2).	Savarankiškai palaiko mandagų pokalbį su Kitu (kaimynu, kitos klasės mokiniu, kitos klasės mokytoju ir pan.). Su klasės draugais diskutuoja apie visų žmonių savitumą (kitoniškumą). Kelia klausimus apie patyčias, svarsto jų žalą žmogui (B3.3).	Mandagiai diskutuoja su Kitu (kaimynu, kitos klasės mokiniu, kitos klasės mokytoju ir pan.). Reflektuoja žmonių savitumo (kitoniškumo) svarbą. Siūlo būdų, kaip būtų galima išvengti patyčių konkrečioje situacijoje (B3.4).
---	---	--	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B3.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

B3.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

B3.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

B3.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: Komunikavimo, kūrybinė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal B3 pasiekimų lygius.

B4 Virtualus kitas

Klasė: 3–4

Tema: Rašau mandagų laišką!

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Kartu su mokytoja,-u aptaria kodėl bendraujant virtualioje erdvėje (žodžiu ar raštu) svarbu būti mandagiam? Kas svarbu rašant laišką Kitam?

Antra užduoties dalis:

Su mokytojos,-o pagalba parašo mandagią žinutę/laiškelį mokytojai,-ui, draugui,-ei.

Trečia užduoties dalis:

Savo parašytą laiškelį pristato klasės draugams. Aptaria visų klasės draugų laiškus.

Ketvirta užduoties dalis:

Reflektuoja kodėl svarbu būti mandagiam bendraujant virtualioje erdvėje? Ar smagu gauti mandagų laišką? Ar buvo priešingų situacijų? Kaip tuomet jauteisi?

Pasiekimų lygiai:

Išvardija bendravimo virtualioje erdvėje taisykles, jas užrašo (taisyklių rinkinys). Kelia klausimą, kodėl svarbi pagarba Kitam virtualioje erdvėje (B4.1).	Pateikia keletą nemandagaus elgesio pavyzdžių, su kuriais susidūrė virtualioje erdvėje (mokymosi ar laisvalaikio metu), pateikia siūlymų, kaip būtų galima to išvengti. Su klasės draugais diskutuoja, kokia pagarbos virtualioje erdvėje reikšmė (B4.2).	Parašo mandagų laišką mokytojui virtualioje erdvėje (pavyzdžiui, atsiųsdamas atliktą užduotį). Pateikia pagarbaus elgesio virtualioje erdvėje pavyzdžių, jais remdamasis savarankiškai ar padedamas suformuluoja pagarbaus elgesio apibrėžimą (B4.3).	Reflektuoja mandagaus bendravimo (žodžiu ar raštu) virtualioje erdvėje svarbą. Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip jis (ji) gerbia Kitus virtualios erdvės dalyvius (pavyzdžiui, nuotolinės pamokos metu) (B4.4).
---	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

B4.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

B4.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

B4.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

B4.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, informacinės technologijos.

Vertinama: Pagal B4 pasiekimų lygius.

C Socialiniai santykiai. Aš–Mes

C1 Aš ir šeima

Klasė: 3–4

Tema:

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Bendra klasės/grupės diskusija apie santykius šeimoje, kas padeda palaikyti gerus santykius (pavyzdžiui, išklausti Kitą, atsiprašyti, padėti, empatiškai įsijausti į Kito situaciją).

Antra užduoties dalis:

Mokiniai individualiai braižo minčių žemėlapi apie santykius šeimoje, žemėlapyje pavaizduoja artimus bei tolimesnius šeimos narius, kas yra artimiausias jį/ji supantis žmonių ratas, kas sudaro tolimesnį, kas dar tolimesnį?

Trečia užduoties dalis:

Prie minčių žemėlapio kiekvienas individualiai užsirašo tris taisykles, kurios padėtų palaikyti gerus santykius šeimoje.

Ketvirta užduoties dalis:

Asmeninė refleksija: kodėl jai/jam svarbūs geri santykiai šeimoje, kaip stengiasi juos palaikyti?

Pasiekimų lygiai:

Nusako savo santykį su skirtingais šeimos nariais, kelia klausimą, kas padeda palaikyti gerus santykius su šeimos nariais (C1.1).	Kūrybiškai pristato savo šeimos unikalumą (savitumą). Pateikia 2–3 pavyzdžius, kas padeda palaikyti gerus santykius su šeimos nariais (C1.2).	Įvardija 3–4 pavyzdžius, kodėl svarbu puoselėti santykius šeimoje ir juos nuolat plėtoti, palaikyti (C1.3).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kas kuria teigiamą atmosferą namuose ir kada žmogus savo šeimoje jaučiasi saugus (C1.4).
---	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C1.1 Mokinė,-ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C1.2 Mokinė,-ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

C1.3 Mokinė,-ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

C1.4 Mokinė,-ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal C1 pasiekimų lygius.

C2 Aš ir draugai

Klasė: 3–4

Tema: Mokausi išsakyti savo nuomonę ir gerbti Kito nuomonę

Užduotis: Kaip išmokti palyginti savo ir kitų mintis? Mokosi empatiškai atliepti į draugams kylančias problemas. Mokosi pasidalinti mintimis ir savo patirtimi, mokosi diskutuoti su artimais draugais arba klasės draugais kaip bendrai atliekamos mokymosi veiklos dalyviais. Mokosi kantrybės išklausti kitų nuomones. Mokosi iš kitų bendraamžių. Kaip jaučiuosi, kai nuomonės nesutampa? Kada jaučiuosi vienišas? Ar nebijau likti vienas? Su kokiomis problemomis susiduria mano draugai? Ar galiu jiems padėti?

Pirma užduoties dalis:

Pirma užduoties dalis atliekama individualiai, kiekvienas mokinys pasvarsto ir užsirašo kokios problemos kyla jos/jo bendraamžiams, kodėl svarbu suprasti kitą, jį/ji atjausti.

Antra užduoties dalis:

Pasvarsto ir užsirašo keletą vienos pasirinktos problemos sprendimo būdų.

Trečia užduoties dalis:

Šioje užduoties dalyje mokomasi išsakyti savo nuomonę ir išklausti Kitą. Kiekvienas įvardija kaip jaučiasi kai yra išklausomas ir kai nėra išklausomas.

Ketvirta užduoties dalis:

Bendroje diskusijoje stengiasi pagarbiai išklausti kitus, mokosi sureaguoti į kito nuomonę.

Pasiekimų lygiai:

Pateikia 2–3 pavyzdžius, kokios problemos kyla bendraamžiams, svarsto, kodėl svarbu empatiškai	Žino bendraamžių problemas, pateikia 2–3 pasiūlymus,	Argumentuoja, kodėl svarbu išklausti Kitą, paaiškina, kaip jaučiasi, kai yra išklausomas arba	Pateikia pavyzdį, kada jis (ji) išklausė klasės draugų nuomones ir į jas
--	--	---	--

suprasti savo klasės draugą (C2.1).	kaip būtų galima jas spręsti (C2.2).	neišklausomas kitų (C2.3).	empatiškai sureagavo (C2.4).
-------------------------------------	--------------------------------------	----------------------------	------------------------------

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C2.1 Mokinė, -ys atlieka pirmą užduoties dalį.

C2.2 Mokinė, -ys atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

C2.3 Mokinė, -ys atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

C2.4 Mokinė, -ys atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal C2 pasiekimų lygius.

C3 Aš ir bendruomenė

Klasė: 3–4

Tema: Ar jaučiuosi priklausantis bendruomenei?

Užduotis: Mokosi kurti pozityvų santykį su platesne bendruomene, kurioje gyvena, nariais, domisi gyvenimu bendruomenėje. Kelia klausimus apie kitas religines, tautines, socialines bendruomenes, mokosi empatiško santykio su jomis. Kodėl žmogui reikalinga bendruomenė? Ar suprantu savo vaidmenį bendruomenėje?

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: kas yra bendruomenė? Kokioms bendruomenėms priklausome?

Antra užduoties dalis:

Diskusija: kodėl žmonės renkasi būti bendruomenės dalimi? Kokie iššūkiai kyla bendruomenėse? Kuo bendruomenė gali padėti?

Trečia užduoties dalis:

Darbas grupėse: mokyklos bendruomenė yra viena iš bendruomenių, kuriai priklausai, svarbu žinoti mokyklos istoriją. Dirbdami grupėse surašykite faktus, kuriuos žinote apie savo mokyklą. Kur galėtumėte sužinoti daugiau?

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeniškai įsivardina kodėl jam/jai svarbu būti bendruomenės dalimi. Kodėl svarbu gerbti kitas bendruomenes?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus, kodėl žmogui svarbu būti bendruomenės dalimi. Domisi kitomis bendruomenėmis (C3.1).	Pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip kurti pozityvų santykį bendruomenėje, pavyzdžiui, klasėje, mokykloje. Kelia klausimus apie kitas bendruomenes (C3.2).	Analizuoja savo bendruomenės, pavyzdžiui, mokyklos, istoriją, pateikia jam įsiminusių pavyzdžių, kada jautėsi bendruomenės dalimi. Su klasės draugais diskutuoja, ką norėtų sužinoti apie kitas bendruomenes (C3.3).	Paašškina, kodėl svarbu gerbti tiek savo, tiek kitų bendruomenių narius ir palaikyti pozityvų santykį su jais (C3.4).
--	---	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C3.1 Mokinys, -ė atlieka pirmą užduoties dalį.

C3.2 Mokinys, -ė atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

C3.3 Mokinys, -ė atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

C3.4 Mokinys, -ė atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba.

Vertinama: Pagal C3 pasiekimų lygius.

C4 Aš ir virtuali bendruomenė

Klasė: 3–4

Tema: Ar empatija svarbi tik realybėje? Ar ji svarbi virtualioje erdvėje?

Užduotis: Empatija virtualioje erdvėje

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: Ar žiūrėdamas/a animacinį ar dokumentinį filmą, skaitydamas pasaką pastebi empatijos pavyzdžių? Ar skaitydami knygą, žiūrėdami filmą įsijaučiame į Kitą? Ar empatija svarbi tik realiame gyvenime?

Antra užduoties dalis:

Darbas grupelėse: dirbdami grupelėse prisimena ir užrašo empatijos pavyzdžius iš animacinių filmų, pasakų.

Trečia užduoties dalis:

Pristatymai ir diskusija: pristatomi grupelių darbai, diskutuojama.

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeniškai sau įsivardina kodėl empatija svarbi ir žiūrint animaciją, filmus, skaitant pasakas, kito žanro knygas.

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimą, kas yra empatija. Pateikia 2–3 empatijos pavyzdžius iš animacijos (C4.1).	Kelia klausimą, kas yra empatija. Pateikia 2–3 empatijos pavyzdžius iš pasakų (C4.2).	Kelia klausimus, kodėl kuriami filmai, animacija apie atjautą Kitam, argumentuoja, kodėl tai svarbu (C4.3).	Savais žodžiais papasakoja, kodėl svarbu atjausti Kitą ir kokiais pavyzdžiais filmuose tai yra perteikiama (C4.4).
---	---	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

C4.1 Mokiny, è atlieka pirmą užduoties dalį.

C4.2 Mokiny, è atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

C4.3 Mokiny, è atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

C4.4 Mokiny, è atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė.

Vertinama: Pagal C4 pasiekimų lygius.

D Santykis su pasauliu. Aš–Tai

D1 Aš ir augmenija

Klasė: 4

Tema: Aš ir augmenija: Kas būtų, jei būčiau augalas? Kokių augalų norėčiau būti? O gal nenorėčiau? Kodėl? Kaip manimi turėtų rūpintis, jei būčiau augalas? Kodėl svarbus miškas/giria lietuvių kultūroje ir tautosakoje? Ar tai galima sieti su tam tikromis tautos moralinėmis savybėmis?

Šia užduotimi siekiama ugdyti komunikacijos kompetenciją (verbalizacija jausmų, patirčių ir perdavimas kitiems), kultūrinę (įtraukiama tautosakos tema, susipažinama su konkrečios poeto kūryba), kūrybiškumo kompetencija (siejamos augalo savybės ir konkrečios moralinės savybės). Šia užduotimi yra mokoma mokinius apmąstyti savo moralines savybes jas analogiškai siejant su augalų savybėmis. Taip mokiniai ugdomi gebėjimą perkelti savo moralinę viziją į kitą, nežmogišką objektą. Tuo pačiu ugdomi etinį santykį su gamta. Užduotį galima papildyti ir mokinių padarytomis augalų fotografijomis, aptariant konkrečias augalo savybes ir siejant jas su moralinėmis savybėmis. Galima naudoti ir įvairią mitologinę, tautosakinę medžiagą.

Mokiniam, kuriems sunku reflektuoti savo moralines savybes, galima pasiūlyti perkelti jas į pasirinkto augalo komponentus. Pavyzdžiui, stiprus augalo kotas gali reikšti mano tvirtumą, gležni lapai – silpnumą ar trapumą, žiedai – mano vidinį grožį.

Užduotis:

Mokiniam pateikiama poeto Czesławo Miłoszo kūrinio citata:

*„Nenorėjau būti nei geru, nei didvyriu, tiesiog pavirsti medžiu, šimtmečius augti ir nieko nesužeisti?“
(Užrašai)*

Mokytojas užklausia mokinių ar jie suprato poeto mintį ir kaip suprato. Išsiaiškinus šiuos dalykus siūloma pereiti prie pokalbio.

Mokiniai gali pasiūlyti augalo, kuriuo norėtų ar nenorėtų būti variantus ir juos surašo lentoje. Mokiniai pristato ir kokius augalus augina namuose.

Kaip mokinio noras būti konkrečiu augalu gali būti siejamas su diskusijos *moto* pasirinkta poeto citata.

Ar augalas yra neutralus visomis prasmėmis?

Kodėl poetas nenori būti „geru“, „didvyriu“, bet tik „medžiu, kuris nieko nesužeidžia? Ar norėtumėte būti tokiu asmeniu, kuris nieko niekada nesužeidžia nei žodžiu, nei veiksmu? Ar tai įmanoma?

Kodėl augalai gali mums būti etiniu pavyzdžiu? O gal, priešingai, jie nėra joks pavyzdys?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimus, kaip žmogus gali padėti augalams, kodėl svarbu priimti atsakomybę už augaliją, pavyzdžiui, miškus. Kelia klausimus apie artimiausioje aplinkoje (klasėje, mokyklos kieme, namuose) esančius augalus, kokia jų reikšmė žmogui (D1.1).	Analizuoja, kokios problemos kyla, kai nesirūpinama augalija ar net jai kenkiama (D1.2).	Tyrinėja ir diskutuoja, kada augalas gali padėti, kada pakenkti žmogui. Išsako savo nuomonę, ar už visus augalus žmogus turi priimti atsakomybę (D1.3).	Papasakoja apie savo auginamus augalus, pateikia 2–3 pavyzdžius, kaip prižiūrėti, rūpintis augalais. Savo pavyzdžius pristato klasės bendruomenėje (D1.4).
---	--	---	--

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D1.1 Mokinys atsako į mokytojo klausimus apie eilėraščio esmę ir trumpai apibūdina etinius ryšius

D1.2 Mokinys svarsto ir atsako į 2 bei 3 klausimus.

D1.3 Mokinys atsako į 3-5 klausimus

D1.4 Mokinys diskutuoja visais klausimais, geba reflektuoti 6 klausimą.

Ugdomos kompetencijos: komunikacinė, pažinimo, kultūrinė,

Integraciniai ryšiai: geografija, biologija, literatūra

Vertinama: pagal nurodytus lygius D1.1-D1.4

D2 Aš ir gyvūnija

Klasė: 3–4

Tema: Aš ir gyvūnija: Kokių iššūkių kyla priimant atsakomybę už naminių gyvūną? Kuo gyvūnai panašūs į žmones, kuo skiriasi? Kodėl kartais susiduriama su baime gyvūnams?

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo (įvardijimai, palyginami žmogaus ir gyvūno požymiai), socialinė (bendras buvimas su gyvūnais, rūpinimasis jais), emocinė ir sveikos gyvensenos (nagrinėjama gyvūnų keliama baimė ir jos įveikimo būdai), komunikavimo (gebėjimas artikuliuoti problemą, ją perduoti, mokomasi grupinio darbo) kompetencijas.

Užduotis:

Pirma užduoties dalis:

Diskusija: mokiniai papasakoja apie savo naminius gyvūnus (jau auginamą arba kokį norėtų auginti), kaip jais rūpinasi, kokią atsakomybę turi priimti augindami šį naminį gyvūną.

Antra užduoties dalis:

Individuali užduotis: nusibraižo dviejų skilčių lentelę ir surašo kuo gyvūnas ir žmogus panašūs ir kuo skiriasi. Taip pat pasižymi keletą aspektų kodėl žmonės kartais bijo gyvūnų.

Trečia užduoties dalis:

Pristatymas: Pristato atliktą užduotį, kartu su kitais klasės nariais aptaria tarp gyvūno ir žmogaus esančius panašumus bei skirtumus, stengiasi papildyti vienas kitą. Diskutuoja kartu su kitais klasės nariais kas galėtų padėti įveikti žmogaus baimę gyvūnams.

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeniškai sau įsivardina kodėl svarbu atsakingai elgtis su naminiu gyvūnu, prisiimti atsakomybę. Ar jam/jai pavyksta?

Pasiekimų lygiai:

Papasakoja, už kokį naminį gyvūną teko prisiimti atsakomybę, kaip juo rūpinasi. Jei naminio gyvūno neturi, už kokį gyvūną norėtų prisiimti atsakomybę ir kaip reikėtų juo pasirūpinti (D2.1).	Analizuoja, kuo žmogus yra panašus į gyvūną ir kuo skiriasi. Tyrinėja, kodėl kartais žmonės bijo gyvūnų ir kaip galima šios baimės išvengti. Kelia klausimus, ar visada gyvūnams reikalinga žmogaus pagalba (D2.2).	Išvardija žmogaus ir gyvūno panašumus bei skirtumus. Pateikia 2–3 pavyzdžius, kada gyvūnams reikalinga žmogaus pagalba. Pasiūlo 2–3 būdus, kurie padėtų atsikratyti gyvūnų baimės (D2.3).	Pateikia atsakingo elgesio su naminiais gyvūnais 2–3 pavyzdžius. Su klasės draugais diskutuoja apie būdus, kaip atsikratyti gyvūnų baimės (D2.4).
---	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D2.1 Mokiny, è atlieka pirmą užduoties dalį.

D2.2 Mokiny, è atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

D2.3 Mokiny, è atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

D2.4 Mokiny, è atlieka visas užduoties dalis.

Ugdomos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė.

Vertinama: Pagal D2 pasiekimų lygius.

D3 Aš ir ekologija

Klasė: 3–4

Tema: Aš ir ekologija: Kodėl svarbu tinkamai rūšiuoti šiukšles?

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo (susipažįstama su ekologine tema), socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (ugdosi gebėjimą suprasti aplinkosaugos problemas, jų įtaką gyvenimo kokybei), komunikavimo (problemos artikuliacija ir jos perteikimas kitiems), kūrybinė (dėmesys sutelkiamas ties įvairiais gamtos objektais, ieškoma keletos problemos sprendimo būdų).

Užduotis:**Pirma užduoties dalis:**

Diskusija: svarsto kuo galėtų prisidėti prie švaresnės gamtos išsaugojimo, siūlo kuo daugiau konkrečių būdų kaip padėti gamtai likti švaresnei.

Antra užduoties dalis:

Individuali užduotis: pasirenką vieną objektą (miškas, jūra, vandenynas, pieva ir pan.) ir aprašo kuo šiukšlinas kenkia, kur nukeliauja žmonių netinkamoje vietoje (miške, jūroje, vandenyne, pievose ir pan.) išmestos šiukšlės. Aprašo keletą punktų ką daryti, kad aprašomas objektas (miškas, jūra, vandenynas, pieva ir pan.) išliktų švarus.

Trečia užduoties dalis:

Pristatymas: pristato atliktą užduotį. Išsako savo mintis bei pagarbiai išklauso kitų klasės narių pristatymus.

Ketvirta užduoties dalis:

Refleksija: asmeniškai sau atsako į klausimą ar jis/ji stengiasi taisyklingai rūšiuoti šiukšles? Ar jam/jai tai svarbu?

Pasiekimų lygiai:

Kelia klausimą, kuo galėtų prisidėti prie gamtos švarinimo, pateikia vieną konkretų pavyzdį (D3.1).	Savarankiškai tyrinėja, kodėl svarbu kiekvienam žmogui prisidėti prie gamtos švarinimo, pateikia 1–2 pavyzdžius, kas nutinka, dėl šiukšlinimo miškuose, upėse, jūrose (D3.2).	Pristato keletą įpročių, kurių svarbu laikytis kasdien, kad nekenktume gamtai, aplinkai (D3.3).	Kasdieniais įpročiais padeda palaikyti švarą gamtoje, aplinkoje ir pateikia konkrečių pavyzdžių iš savo kasdienybės. Pasiūlo, kokių pastovių įpročių reikia laikytis klasėje, mokykloje (D3.4).
---	---	---	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D3.1 Mokinys, è atlieka pirmą užduoties dalį.

D3.2 Mokinys, è atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

D3.3 Mokinys, è atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

D3.4 Mokinys, è atlieka visas užduoties dalis.

Ugdamos kompetencijos: pažinimo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo, kūrybinė.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė, pasaulio pažinimas.

Vertinama: Pagal D3 pasiekimų lygius.

D4 Ekologinių problemų raiška virtualybėje

Klasė: 3–4

Tema: Ekologinių problemų raiška virtualybėje: Ar trumpas socialinės reklamos filmas man padėtų suprasti šiukšlių rūšiavimo principus?

Šia užduotimi siekiama ugdyti pažinimo (platus užduoties objektas - reklamos, animaciniai filmai, bei konkrečios problemos raiškos analizė), kūrybiškumo (diskusija derinama su piešimu, kuriama filmo idėja) socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos (analizuojama ekologinių problemų įtaka kokybiškam gyvenimui), komunikavimo (problemos artikuliacija ir perteikimas kitiems, diskusijos).

Užduotis:**Pirma užduoties dalis:**

Diskusija: ar pastebi pavyzdžių, kai reklamose ar animaciniuose filmuose siekiama atkreipti dėmesį į gamtos problemas? Ar gali pateikti pavyzdžių?

Antra užduoties dalis:

Diskusija: svarsto kodėl kuriami filmai apie gamtą? Kuo jie gali prisidėti prie gamtos išsaugojimo?

Trečia užduoties dalis:

Individuali užduotis: nupiešti ar aprašyti kokį filmą kurtum pats/pati, kaip jis atspindėtų gamtos problemas?

Ketvirta užduoties dalis:

Pristatymas: individualiai atliktų užduočių pristatymas, aptarimas.

Pasiekimų lygiai:

Pateikia 1–2 pavyzdžius iš filmų ar animacijos, kuriuose siekiama atkreipti dėmesį į gamtos problemas (D4.1).	Kelia klausimus ir diskutuoja, kodėl filmų kūrėjai kuria filmus apie gamtą, pateikia 1–2 pavyzdžius, kuo šie filmai yra naudingi (D4.2).	Aprašo ar nupiešia, kokį pats kurtų filmą apie gamtą, į kokią gamtos problemą norėtų atkreipti žmonių dėmesį (D4.3).	Pristato klasės draugams savo idėjas apie filmą, kuris nagrinėtų gamtos klausimus (D4.4).
---	--	--	---

Užduoties įgyvendinimo ir pasiekimų lygiai:

D4.1 Mokinys, è atlieka pirmą užduoties dalį.

D4.2 Mokinys, è atlieka pirmą ir antrą užduoties dalis.

D4.3 Mokinys, è atlieka pirmą, antrą ir trečią užduoties dalis.

D4.4 Mokinys, è atlieka visas užduoties dalis.

Ugdamos kompetencijos: pažinimo, kūrybiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, komunikavimo.

Integraciniai ryšiai: lietuvių kalba, dailė, pasaulio pažinimas.

Vertinama: Pagal D4 pasiekimų lygius.

10. Pamokų pavyzdžiai.

Tema: Gerasis vilkas – mano stiprybė!

Klasė: 2

Trukmė: 1–2

Pasiekimų sritis: [A Saviugda ir savisauga](#)

[A3 Rūpestis dėl savęs ir kitų](#)

Tarpdalykinė tema: Sveikata, sveika gyvensena

Pamokos uždavinys: Grupėse žaisdami „Valios bokšto žaidimą“ mokiniai paaiškins <i>valios</i> sąvoką. Atidžiai išklausę pasaką apie du vilkus ir atlikdami individualią užduotį pažymės kurie įpročiai padeda ugdyti valią ir stiprinti savo sveikatą. <i>Įsivertinimo kriterijai</i> Laikosi komandinio darbo taisyklių. Užduotyje pažymi ne mažiau kaip 3 sveikos gyvensenos įpročius. Paaiškina kas yra valia.	
1. Įžanga. Uždavinio pristatymas. Sužadinimas ir sąvokos <i>valia</i> aiškinimas(-sis). Mokytojas pradeda pamoką klausimais: „<i>Kas yra valia? Ar man svarbu turėti stiprią valią?</i>“ Žaidimas „Valios bokštas“. Mokiniai dalinami į mažas grupes. Kiekviena grupė turi pasistatyti bokštelį iš kubelių. Tikslas – pamatyti, kaip grupės dirba kartu ir dėjo pastangas (rodė valią), net jei bokštelis krenta. Valios paaiškinimas: Paaiškinkime, kas yra valia (pvz. Valia – tai jėga, pastanga kuri padeda mums pasiekti savo tikslus ir įvykdyti savo sumanymus, net jei tai yra sunku arba reikia daug laiko.) Valia padeda mums: • Neatsisakyti, net jei kas nors yra sunku. • Dirbti tvirtai, kol pasiekiamo savo tikslą. • Atlaikyti iššūkius ir neleisti jiems mums sutrikdyti. Kai turite valios, jūs galite pasiekti daugiau nei tikėjotės ir būti labai patenkinti savo pastangomis! 2. Pagrindinė dalis. 1. Pokalbis. Aptariama, kaip valia padeda atsisakyti žalingų įpročių, siekti tikslų ir rūpintis savimi. Kodėl svarbu ugdyti sveikos gyvensenos įpročius? Mokytojas su mokiniais aptaria, kad tinkama mityba, sportas ir poilsis reikalauja valios, bet ilginiui padeda jaustis geriau. Kaip valia padeda rūpintis sveikata? Valia padeda atsisakyti nesveikų įpročių ir priimti teisingus sprendimus rūpinantis savimi. 2. Pasakėčia „Du vilkai“.	Ugdomos kompetencijos: Kompetencijos: • Socialinė ir emocinė kompetencija: Mokosi stiprinti valią kasdienėse situacijose. • Komunikavimo kompetencija: Mokosi aiškiai išsakyti savo mintis. Priemonės: žaidimo kubeliai, spalvoti pieštukai, flomasteriai.

Pasakėčia apie du vilkus

Kartą senasis indėnas atskleidė savo anūkui gyvenimo tiesą.

– Kiekviena žmoguje vyksta kova, labai panaši į dviejų vilkų kovą. Vienas vilkas simbolizuoja blogį – pavydą, gailestį sau, egoizmą, ambicijas, melą... Kitas vilkas – gėrio simbolis – taika, meilė, viltis, tiesa, gerumas, ištikimybė...

Mažasis indėnas, sujaudintas senelio žodžių, akimirksniui susimąstė, o po to paklausė:

– O kuris vilkas laimi kovą?

Senasis indėnas vos pastebimai šyptelėjo ir atsakė:

– Visuomet laimi tas vilkas, kurį tu maitini.

Pokalbis, kaip sveikos gyvensenos įpročiai susiję su „gerojo vilko maitinimu“.

Klausimai aptarimui: Kokie yra du vilkai pasakoje? Kaip vilkai simbolizuoja skirtingas emocijas ir elgesį? Kokį vilką norėtumėte maitinti? Kodėl? Kaip valia padeda maitinti gėrį vilką? Kokias situacijas iš savo gyvenimo galėtumėte paminėti, kai jums reikėjo valios?

3. Užduotis. Mokiniai turi sujungti skirtingų spalvų rodyklėmis atitinkamus veiksmus su „Geruoju“ arba „Bloguoju“ vilku. Raudonos spalvos rodyklė jungia veiksmą ar įprotį su Geruoju vilku, o juoda – su Bloguoju vilku.

Aptarkite. Kokios spalvos rodyklės simbolizuoja valią?

3. Refleksija. Refleksijos lentelė.**Refleksijos lentelė**

Klausimas	Atsakymas
Kaip jaučiuosi po pasakėčios klausymosi?	
Kokius veiksmus galiu atlikti, kad maitintumėte gėrio vilką?	
Kada man reikėjo valios?	
Kaip valia padeda man būti sveikesniam?	

Koks įprotis ar veiksmas/įprotis maitina *vilkus*?

Suvedžiokite raudonos spalvos rodyklėmis prie tų veiksmų/įpročių, kurie, jūsų manymu, maitina **Gerąjį vilką**, ir juodos spalvos rodyklėmis prie tų, kurie maitina **Blogąjį vilką**.

Veiksmai, įpročiai
Sveikai maitinasi
Daug juda ir sportuoja
Padedą kitiems
Kantriai mokosi
Valgo daug saldumynų
Pykstasi su draugais
Daug laiko praleidžia prie ekranų
Mandagus
Tinginiauja
Šiukšlina aplinką
Juokiasi ir žemina kitus

